

EUROMONITOR

RAPORT TRIMESTRIAL DE MONITORIZARE A PROGRESULUI ÎN
IMPLEMENTAREA PLANULUI DE ACȚIUNI UNIUNEA EUROPEANĂ-
REPUBLICA MOLDOVA ÎN PERIOADA APRILIE-IUNIE 2013

Autori:

Igor Boțan
Nadejda Afanasieva
Polina Panainte
Adrian Lupușor
Denis Cenușa

Chișinău, august 2013

Notă: Autorii au realizat acest raport cu bună-credință și bune intenții. Numai autorii sunt responsabili de afirmațiile și concluziile exprimate, care nu sunt în mod necesar împărtășite de Fundația Soros-Moldova, Guvernul Republicii Moldova sau alte instituții menționate în raport.

■ CUPRINS

■ CUPRINS.....	2
■ Introducere	3
■ Democrația și supremația legii	4
■ Drepturile și libertățile fundamentale ale omului	5
■ Soluționarea conflictului transnistrean.....	7
■ Creșterea bunăstării populației.....	8
■ Politici macroeconomice și macrofinanciare	9
■ Economia de piață funcțională	10
■ Dezvoltarea rurală și regională	11
■ Politica socială și de ocupare a forței de muncă	12
■ Relații comerciale	13
■ Serviciul vamal	14
■ Standardele, reglementările tehnice și procedurile de evaluare a conformității (domenii armonizate).....	15
■ Eliminarea restricțiilor și optimizarea administrării (domeniile nearmonizate)	16
■ Aspecte sanitare și fitosanitare	16
■ Dreptul de stabilire și dreptul societăților	18
■ Serviciile	19
■ Serviciile financiare	20
■ Circulația capitalului și a plăților curente	21
■ Circulația persoanelor, inclusiv circulația muncitorilor și coordonarea asigurărilor sociale	21
■ Impozitarea.....	22
■ Politica concurențială	23
■ Drepturile de proprietate intelectuală și industrială	24
■ Achiziții publice	25
■ Statistica.....	26
■ Controlul financiar și aspectele aferente	27
■ Politica industrială.....	27
■ Transport.....	29
■ Energia.....	30
■ Societatea Informațională.....	31
■ Sănătatea publică	31

■ Introducere

Raport trimestrial de monitorizare a progresului în implementarea PAUEM în perioada aprilie – iunie 2013 este elaborat în cadrul proiectului comun "Relațiile UE-Moldova – monitorizarea progresului în cadrul Parteneriatului estic în anul 2013" finanțat de Fundația Soros-Moldova.

Scopul proiectului este de valorifica cadrul de dezbateri ce a fost creat în proiectele similare precedente și de a asigura o informare și o participare înaltă a publicului în dezbaterile legate de procesul de integrare europeană. Proiectul adoptă o viziune nouă asupra procesului de monitorizare a progresului, bazată pe instrumente de monitorizare și informare mai atractive și mai prietenoase publicului larg, pe o evaluare mai profundă a oportunităților și riscurilor, costurilor și beneficiilor procesului de integrare la nivel de sectoare economice și domenii de politici prioritare și pe eforturi de advocacy și de informare publică mai bine țintite.

Raportul trimestrial EUROMONITOR este structurat pe **28 de domenii**, în cadrul carora au fost prezentate evoluțiile perioadei monitorizate, evaluat impactul acțiunilor întreprinse și identificate probleme majore. Raportul este disponibil pe paginile web a organizațiilor partere www.e-democracy.md și www.expert-grup.org. De asemenea, este creată o pagină aparte www.euromonitor.md, care este concepută ca un instrument de vizualizare intuitivă și prietenoasă a dinamicii progresului în procesul de integrare europeană a Moldovei, prin evaluarea situației inițiale (2005), situației curente (2012) și a progresului trimestrial realizat la nivelul fiecărei acțiuni/reforme în parte, domeniului de politici și la nivel global. Prezentarea situației inițiale (din 2005) și a celei curente (2012) se face în baza concluziilor raportului de evaluare a progresului pentru anii 2005-2012 și este axat pe domeniile incluse în raport. Progresul trimestrial pentru anul 2013 este, de asemenea, evaluat în baza domeniilor incluse în raport.

■ Democrația și supremația legii

REFORMA JUSTIȚIEI

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

- Parlamentul a adoptat modificări în Legea 317-XIII din 13.12.1994 cu privire la Curtea Constituțională și în Codul jurisdicției constituționale nr.502-XIII din 16.06.1996 prin care a stabilit modalitatea examinării cererii de suspendare a actului normativ contestat;
- Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) a elaborat și publicat proiectele: Regulamentului privind Regulile de conduită a justițiabililor și a altor persoane în instanța judecătorească; Regulamentului – model de ordine internă al judecătorilor și curților de apel; Ghidului privind prevenirea și soluționarea conflictelor de interese în cadrul sistemului judecătoresc;
- UE a decis oferirea Republicii Moldova a 90 milioane euro pentru implementarea reformei justiției și a acordurilor bilaterale. În acest sens au fost semnate două documente: Acordul de finanțare privind Programul de Suport Bugetar în Domeniul Justiției și Programul suport pentru implementarea acordurilor curente și noi între Uniunea Europeană și Republica Moldova, reprezentând a doua fază a Programului Cuprinzător de Consolidare a Capacităților Instituționale.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Adoptarea actelor normative prevăzute de strategia de reformă a justiției, precum și a regulamentelor pentru activitatea instituțiilor de drept nu este resimțită pozitiv de către justițiabili. Efectele pozitive ale acțiunilor invocate se vor face resimțite odată cu manifestare voinței politice de aplicare adecvată a acestora;
- Politizarea instituțiilor de drept subminează în mod constant stabilitatea politică. Hotărârea Curții Constituționale nr.4 din 22.04.2013, prin care a fost declarat neconstituțional decretul prezidențial din 10 aprilie 2013 privind desemnarea candidatului la funcția de premier, a alimentat neîncrederea în independența de factorul politic al instituției respective. O majoritate parlamentară ad-hoc a calificat hotărârea CC drept implicare în reglările de conturi politice.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Reforma Procuraturii se desfășoară foarte lent și această situație este considerată drept piedică în reforma generală a justiției. Reformarea Procuraturii Generale în conformitate cu standardele Consiliului Europei rămâne sarcina primordială identificată de conducerea nouă a instituției;
- Reformarea, asigurarea independenței și eficienței justiției necesită concentrarea eforturilor, demonstrarea voinței politice generale și a capacităților administrative pe câteva dimensiuni: abordare apolitică și dezinteresată a procesului de reformă a justiției; combaterea și prevenirea corupției în justiție; elaborarea și implementarea unor norme privind destituirea din funcții de interes politic deosebit a demnitarilor în conformitatea cu principiile dezvoltate în Hotărârea nr.4 a CC din 22.04.2013; alocarea resurselor necesare pentru implementarea Strategiei și asigurarea eficienței utilizării acestora.

COMBATEREA CORUPȚIEI

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

- Parlamentul a adoptat Legea nr.93 din 19.04.2013 pentru modificarea Legii nr.1104-XV din 6 iunie 2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție pentru a asigura inamovibilitatea Directorului CNA desemnat prin concurs public;
- Parlamentul a adoptat Legea nr.106 din 03.05.2013 pentru modificarea Legii nr.1104-XV din 6 iunie 2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție. Modificarea a avut drept scop redefinirea statutului și rolului Centrului Național Anticorupție în sistemul autorităților administrației publice, "în vederea consolidării independenței autorității specializate naționale anticorupție;
- CNA a elaborat Regulamentul intern privind avertizorii de integritate, ce reglementează procedura de depunere și verificare a avertizărilor despre ilegalitățile săvârșite în cadrul CNA, precum și aplicarea măsurilor de protecție față de persoanele care avertizează benevol, cu bună-credință și în interes public despre ilegalitățile comise;

- Parlamentul a adoptat Hotărârea nr.114 din 23.05.2013 pentru constituirea unei comisii speciale permanente de control a declarațiilor cu privire la venituri și proprietate ale președintelui și membrilor Comisiei Naționale de Integritate.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Adoptarea actelor normative prevăzute de strategia de reformă a justiției, precum și a regulamentelor pentru activitatea instituțiilor de drept nu este resimțită pozitiv de către justițiabili. Efectele pozitive ale acțiunilor invocate se vor face resimțite odată cu manifestare voinței politice de aplicare adecvată a acestora;
- Prioritatea combaterii corupției a devenit element de bază în reglarea conturilor între formațiunile aflate la guvernare. Hotărârea Curții Constituționale nr.4 din 22.04.2013 a scos în evidență utilizarea acuzațiilor de corupție în scopuri politice fără a oferi soluții clare pentru combaterea corupției propriu-zise.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Menținerea influențelor politice și de grup asupra instituțiilor publice și a organelor de drept favorizează persistența manifestărilor de corupție, acestea fiind stimulate și de percepția de impunitate generată prin acoperirea politică aplicabilă pe verticală și orizontală;
- Hotărârea Parlamentul nr.114 din 23.05.2013, care transformă comisia parlamentară specială de control al declarațiilor cu privire la venituri și proprietate ale președintelui și membrilor Comisiei Naționale de Integritate în una permanentă poate reprezenta o amenințarea la independența activității membrilor CNI.

■ Drepturile și libertățile fundamentale ale omului

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Criza politică de la începutul anului 2013 a avut un impact negativ asupra proceselor de reformare ale RM, inclusiv în domeniul drepturilor și libertăților omului. Progresele în armonizarea cadrului legislativ național în domeniul drepturilor omului cu cel al UE au decurs lent, în perioada de referință fiind aprobate, modificate și completate 12 acte normative și legislative relevante întregului capitol ce ține de drepturile omului.

Principalele progrese țin de ajustarea cadrului normativ pentru eliminarea discriminării și asigurarea egalității, dar și acțiuni pentru creșterea gradului de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități și a persoanelor de etnie romă. De asemenea s-au adoptat în această perioadă un șir de standarde pentru asigurarea securității și sănătății lucrătorilor.

Evoluțiile negative din această perioadă se referă la condamnarea RM de către CEDO pe cauze de tortură și tratament inuman; încălcarea principiului nediscriminării prin completarea Codului Contravențional cu introducerea sancțiunilor pentru difuzarea informațiilor care propagă alte relații decât cele legate de căsnicie și familie; înregistrarea cazurilor de tortură în rândul minorilor aflați în detenție; și probleme în asigurarea libertății presei și a libertății de exprimare, în special a presei locale și a celei de opoziție.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- În perioada aprilie-iulie 2013 autoritățile Republicii Moldova au întreprins un șir de acțiuni în vederea asigurării drepturilor omului. Principalele evoluții se referă la ajustarea cadrului legal cu privire la persoanele cu dizabilități¹ și persoanele de etnie romă² în scopul creșterii gradului de incluziune socială a acestora și remedierea problemelor ce țin de transport public și tratament pentru copiii cu probleme locomotorii.
- În vederea prevenirii și combaterii traficului de ființe umane a fost aprobată Hotărârea de Guvern nr. 363 din 12.06.2013 cu privire la aprobarea Acordului privind cooperarea statelor-membre ale Comunității Statelor Independente în combaterea traficului de ființe umane, organe și țesuturi umane, întocmit la Moscova la 25 noiembrie 2005³.

¹ Hotărârea de Guvern nr. 290 din 07.05.2013 cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului în scopul executării prevederilor Legii nr.60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități

² Legea pentru completarea articolului 14 din Legea nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, nr. 69 din 05.04.2013 prin care se amendează Legea nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală. Prin acest amendament se include în Competențele de bază ale consiliilor locale rolul de a decide instituirea funcției de mediator comunitar în localitățile compact sau mixt populate de romi.

³ Hotărârile Guvernului 363/12.06.2013 Hotărâre cu privire la aprobarea Acordului privind cooperarea statelor-membre ale Comunității Statelor Independente în combaterea traficului de ființe umane, organe și țesuturi umane, întocmit la Moscova la 25 noiembrie 2005 // *Monitorul Oficial* 125-129/414, 14.06.2013

- Alte evoluții pozitive țin de adoptarea Hotărârii Parlamentului nr. 131 din 06.06.2013 privind numirea în funcție de membru al Consiliului pentru prevenire și eliminare a discriminării și asigurarea egalității⁴ și aprobarea standardelor minime de protecție a angajaților expuși la azbest⁵ și agenți chimici la locul de muncă⁶.
- Datorită intensificării monitorizării aplicării legislației în cauzele cu participarea minorilor s-a constatat ineficiența mecanismelor antitortură existente și a fost pus pe agenda publică subiectul asigurării unei justiții juvenile adecvate.
- În scopul instituirii unor mecanisme pentru garantarea libertății de exprimare și sancționarea funcționarilor publici pentru intimidarea și cenzura mass mediai, s-au introdus două articole noi în Codul penal⁷. Acestea prevăd sancțiuni pentru împiedicarea ilegală intenționată a activității mass-media și intimidarea persoanelor pentru critică și cenzură (precum actele de imixtiune în activitatea editorială a mass media din partea persoanelor cu funcții publice). Aceste tipuri de infracțiuni au fost incluse în categoria infracțiunilor ușoare.
- Principalul eveniment de susținere a dezvoltării societății civile și consolidare a dialogului dintre autorități și societatea civilă a fost Forumul Organizațiilor Neguvernamentale din RM, Ediția a VII-a, de la 13- 14 iunie 2013. În cadrul evenimentului societatea civilă a discutat cu reprezentanți ai Parlamentului și Guvernului despre îmbunătățirea cadrului legal cu privire la ONG, reprezentarea ONG în dialogul cu structurile statale, dezvoltare regională, codul de etică al ONG, procurarea de către stat a serviciilor sociale de la ONG, etc.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Persistența tratamentelor discriminatorii, tortură și detenție în condiții inumane, în pofida unor îmbunătățiri ale condițiilor din izolatoarele de detenție provizorie din cadrul comisarariatelor de poliție;
- Lipsa de reacție a deputaților ca urmare a prezentării Raportului CpDOM pentru anul 2012 „Respectarea drepturilor omului în Republica Moldova – concluziile și recomandările Instituției naționale a ombudsmanului”;
- Condamnarea Republicii Moldova de către Curtea Europeană pentru Drepturile Omului la 09 aprilie 2013⁸ și la 28 mai 2013⁹ pe cauze de tortură și tratament inuman și degradant;
- Neelaborarea proiectului de lege privind ratificarea Convenției Consiliului Europei privind adopția de copii din cauza lipsei resurselor financiare pentru elaborarea unui studiu de fezabilitate pe marginea oportunității ratificării Convenției;
- Înregistrarea dificultăților la capitolul eficientizării sistemului de justiție pentru minori și existența dificultăților în dezvoltarea serviciilor comunitare pentru prevenirea delincvenței juvenile;
- Adoptarea la 23 mai a Legii Nr. 117 pentru completarea Codului Contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008¹⁰ prin care se completează Codul Cotravențional cu cu articolul 90¹ care vine să sancționeze difuzarea informației care propagă „... și alte relații decât cele legate de căsnicie și familie în conformitate cu Constituția și Codul Familiei”. Această completare nu a fost supusă dezbaterilor publice și a fost aprobată nerespectându-se transparența decizională, dar și încalcă principiul constituțional al nediscriminării și instrumentele internaționale la care Republica Moldova este parte;
- Impactul legii privind libertatea de exprimare rămâne a fi redus ca urmare a lipsei de informare despre existența acesteia în rândul judecătorilor, dar și a jurnaliștilor¹¹. De asemenea, a fost în continuare amânată adoptarea legislației care să reglementeze transparența proprietății mass-media, piața de publicitate și de monopolizarea pieței mass-media.

⁴ Hotărârile Parlamentului 131/06.06.2013 Hotărâre privind numirea în funcția de membru al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității // *Monitorul Oficial* 125-129/406, 14.06.2013

⁵ Hotărârile Guvernului 244/08.04.2013 Hotărâre privind aprobarea Cerințelor minime pentru protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la azbest la locul de muncă // *Monitorul Oficial* 75-81/298, 12.04.2013

⁶ Hotărârile Guvernului 324/30.05.2013 Hotărâre cu privire la aprobarea Regulamentului sanitar privind cerințele de sănătate și securitate pentru asigurarea protecției lucrătorilor împotriva riscurilor legate de prezența agenților chimici la locul de muncă // *Monitorul Oficial* 125-129/404, 14.06.2013

⁷ Legea nr. 40 din 21.03.2013 pentru completarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002

⁸ <http://lhr.md/news/363.html>

⁹ <http://www.justice.gov.md/libview.php?l=ro&idc=6&id=1442>

¹⁰ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=348682>

¹¹ Concluziile aparțin studiului „Impactul legii cu privire la libertatea de exprimare,, elaborat de către Centrul de Jurnalism Independent, <http://bit.ly/Xn52Ue>.

- O evoluție negativă în domeniul libertății de exprimare este decizia definitivă a Curții Supreme de Justiție de a menține în vigoare hotărârea anterioară a Curții de Apel Chișinău, în favoarea Consiliului Coordonator al Audiovizualului care a retras licența de emisie postul NIT acuzat fiind de nerespectarea pluralismului de opinii.

■ Soluționarea conflictului transnistrean

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

- Situația din Zona de Securitate s-a deteriorat semnificativ, riscând să degereze într-o confruntare cu consecințe destabilizatoare pentru regiune. În perioada aprilie-mai 2013, a avut loc un șir de altercații dinte reprezentanții forțelor de ordine din partea Republicii Moldova și Transnistriei în preajma orașului Bender și localitățile învecinate.
- La runda de negocieri în format „5+2”, desfășurată la Odesa, în perioada 23-24 mai 2013, nu a fost posibilă atingerea vreunui progres. Au avut loc discuții pe marginea unor probleme: social-economice; privind libera circulație a cetățenilor prin prisma inițiativei Chișinăului de a instala puncte migraționale; privind transportul aviat și fluvial, precum și demontarea funicularului avariat ce leagă orașele de pe cele două maluri ale Nistrului – Rezina și Rîbnița.
- Adoptarea, la 21 iunie 2013, de către Parlamentul Republicii Moldova a declarației privind situația din Transnistria. Autoritățile moldovene și-au confirmat deschiderea pentru identificarea soluțiilor constructive, inclusiv prin dialog multidimensional cu reprezentanții regiunii transnistrene în vederea identificării și realizării în comun a soluțiilor în măsură să contribuie la stabilizarea situației create și la asigurarea liberei circulații a persoanelor și a mărfurilor pe ambele maluri ale Nistrului.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- La cea de-a 11-a ediție a Conferinței anuale a OSCE de evaluare în domeniul securității, desfășurată în perioada 19-20 iunie, la Viena, a fost constatată cauza principală a lipsei progresului în reglementarea transnistreană: acțiunile unilaterale ale administrației de la Tiraspol, care contravin logicii reglementării conflictului; dezinteresul administrației de la Tiraspol de a negocia subiecte politice substanțiale pentru soluționarea finală a conflictului în baza suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova, cu oferirea unui statut special regiunii transnistrene în componența statului reinteegrat.
- Seria de incidente din Zona de Securitate a avut drept efect diminuarea încrederii reciproce a părților implicate în conflict, fiind subminată însăși abordarea reglementării transnistrene pe progresul „consolidării măsurilor de încredere”.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Lipsa progresului în procesul de negocieri se fundamentează prin faptul că părțile promovează proiectele integraționiste diferite. În acest sens, deteriorarea situației în Zona de Securitate, are la bază manifestarea opțiunilor integraționiste divergente. În context, partea transnistreană a etalat pretenții de a negocia cu UE, separat de Republica Moldova, problemele legate de Zona de Liber Schimb, argumentând că nu a fost admisă la negocieri, lucru care nu corespunde realității, tocmai partea transnistreană limitându-și participarea prin delegarea observatorilor în procesul de negocieri;
- Mediatorii reglementării transnistrene au demonstrat atitudini diferite față de intențiile Republicii Moldova de a instala puncte migraționale. În timp ce reprezentanții Federației Ruse și-au exprimat îngrijorarea față de drepturile „conaționalilor” din regiunea transnistreană, cerând să fie informați detaliat despre măsurile ce urmează a fi întreprinse de autoritățile moldovene privind instalarea și funcționarea punctele de control a migrației, reprezentantul special al OSCE, prezidat de Ucraina, Andrei Deșcița, a manifestat o atitudine înțelegătoare față de demersul autorităților moldovene, declarând după încheierea întrunirii de la Odesa că partea moldovenească, abia intenționează să instaleze punctele migraționale, care vor fi amplasate în afara Zonei de Securitate, pe teritoriul Republicii Moldova.

■ Creșterea bunăstării populației

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Printre evoluțiile trimestriale majore, poate fi menționată modificarea și completarea actelor legislative corespunzătoare în vederea acordării unui suport financiar de stat lunar beneficiarilor de pensii, pensiile cărora nu depășesc suma de 1300 lei, inclusiv după indexarea din 1 aprilie 2013. Concomitent, e de menționat aprobarea la 30 aprilie curent a cuantumului minim al salariului unui angajat din sectorul real, a Regulamentului cu privire la modul de calculare a mărimii minimului de existență și majorarea cuantumului compensației pentru cheltuielile de deservire cu transport a persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor. Astfel că începând cu 1 mai 2013 cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real nu va fi mai mic de 1400 lei. Totodată, a fost aprobată majorarea cu 100 de lei a cuantumului compensației anuale pentru cheltuielile de deservire cu transport a persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor. Astfel, aceasta va crește de la 500 de lei la 600 de lei anual. E de menționat că la mijlocul lunii august a fost aprobat Regulamentul cadru de organizare și funcționare a biroului comun de informații și servicii sociale. Astfel că, la nivel de autorități, vor fi create birouri comune de informații, care vor veni să ofere consultații și informații populației locale în domeniul protecției sociale, căutarea locurilor de muncă și a dezvoltării afacerilor, a agriculturii, a proprietății funciare, diverse servicii juridice și financiare. Conceptul de bază este principiul ghișeului unic.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Acordarea unui suport financiar de stat lunar beneficiarilor de pensii, cuantumul cărora nu depășește 1300 lei vine să susțină aceste categorii ale populației și să contribuie la sporirea nivelului de venituri ale acestora. E de menționat că în Moldova sunt înregistrați 649,909 beneficiari de pensii de toate tipurile, între care 484,545 – pensionari pentru limită de vârstă, mărimea medie a pensiei cărora constituie 1053,64 lei începând cu 1 aprilie 2013.
- Majorarea cuantumului compensației anuale pentru cheltuielile de deservire cu transport a persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor va susține circa 9000 de persoane cu dizabilități ale aparatului locomotor. De asemenea, copiii cu probleme ale aparatului locomotor în vârstă de până la 18 ani vor beneficia gratuit de serviciile oferite de către Centrul Republican Experimental Protezare, Ortopedie și Reabilitare din municipiul Chișinău.
- De ziua internațională a copiilor mai multe familii social-vulnerabile cu copii au beneficiat de ajutoare materiale unice, astfel din bugetul de stat fiind alocate 6,5 mln lei prin intermediul fondurilor locale de susținere socială a populației. De ajutoare au beneficiat în special copiii din casele de copii de tip familial și serviciul de asistență parentală profesionistă. E de menționat că în total, au fost valorificate cu 0,5 mln. lei mai mult comparativ cu programa realizată în anul precedent prin intermediul căreia au beneficiat de ajutoare circa 20 de mii de familii defavorizate cu copii. Concomitent, în perioada 30 mai – 2 iunie s-a desfășurat Expoziția Internațională Specializată de mărfuri și servicii pentru copii și adolescenți „KID’S EXPO”, ediția a III-a, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei fiind partenerul Centrului Internațional de Expoziții „Moldexpo” în desfășurarea expoziției date. În cadrul expoziției au fost organizate seminare, prezentări de produse noi, training-uri și servicii de consultanță, concursuri, victorine, show-uri distractive, festivalul dulciurilor, concerte cu participarea colectivelor artistice de copii și a clovnilor, acțiuni de binefacere, etc.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Deși sunt întreprinse anumite eforturi în vederea creșterii bunăstării populației, efectele se lasă așteptate și puțin resimțite de către majoritatea populației. Astfel că nivelul veniturilor populației rămâne a fi insatisfăcător, majoritatea fiind nemulțumiți de puterea de cumpărare, nivelul consumului lunar al gospodăriilor casnice depășind nivelul veniturilor salariale. Consumul este în continuare susținut în principal în baza remiterilor de peste hotarele țării, care au înregistrat o ușoară creștere în ultima perioadă.
- Nivelul corupției continuă să fie unul înalt. Conform indicelui de percepție a corupției pentru anul 2013, Moldova se situează pe locul 94, înregistrând o ușoară îmbunătățire în comparație cu anii precedenți. Totuși,

situația atestată pare mai dificilă, deoarece corupția s-a dovedit a fi un fenomen general endemic grav, care paralizează funcționalitatea majorității instituțiilor publice.

- Discrepanța între nivelul de trai și bunăstare între mediul urban și cel rural continuă să crească. În mediul rural fiind tot mai acute problemele ce țin de asigurarea unui nivel de trai decent, accesul la utilități și servicii, inclusiv disponibilitatea locurilor de muncă cu un nivel de salarizare decent care să acopere cheltuielile lunare necesare. În mediul rural, populația fiind mai dependentă de transferurile din străinătate (21,0% din totalul veniturilor, față de 13,0% pentru populația urbană).
- Crearea Birourilor comune de informații la nivelul autorităților publice raionale este o inițiativă bine-venită ce ar facilita atât accesul la informații, dar și efectuarea schimbului de date și informații. Totuși, problema de bază în acest sens o constituie numărul relativ mic al populației, dar și al funcționarilor care utilizează instrumentele TI în activitatea profesională, inclusiv și disponerea de cunoștințe și abilități limitate în acest sens.

■ Politici macroeconomice și macrofinanciare

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Pe parcursul trimestrului 2, Guvernul a continuat acțiunile în vederea consolidării stabilității macroeconomice, care a fost afectată în ultimul timp pe fondul situației economice dificile din regiune, a condițiilor climaterice nefavorabile din anul precedent, precum și blocajul politic de la începutul anului curent. În acest sens, odată cu stabilizarea situației politice au fost lansate mai multe semnale privind disponibilitatea semnării unui nou memorandum cu Fondul Monetar Internațional, care aparent constituie o prioritate majoră pe agenda de guvernare. O altă prioritate importantă ține de eficientizarea utilizării banilor publici. Astfel, a fost aprobată Strategia de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru 2013-2020 care are obiectivul de a asigura alocarea eficientă a banilor publici pentru activități care să contribuie la creșterea economiei și dezvoltarea Republicii Moldova. Totodată, este în proces de elaborare Cadrul Bugetar pe Termen Mediu (2014-2016) care asigură un dialog larg pe marginea priorităților pe termen mediu de utilizare a bugetului de stat.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Semnarea unui nou memorandum cu FMI ar putea consolida încrederea comunității internaționale față de Guvernul de la Chișinău, fapt ce va facilita alocarea în continuare a granturilor externe, precum și va servi drept suport pentru mai multe reforme sistemice deja începute sau care urmează a fi inițiate în perioada imediat următoare;
- Strategia de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru 2013-2020, dacă va fi implementată cu succes, ar putea contribui la asigurarea unei gestiuni mai eficiente în utilizarea fondurilor în toate domeniile și sectoarele administrației publice. Conform notei analitice a Ministerului Finanțelor, Strategia „va servi drept punct de reper în procesul de colaborare și cooperare cu partenerii externi de dezvoltare, în vederea dinamizării reformelor în derulare, alinierea la standardele internaționale de management financiar, precum și în vederea edificării unor parteneriate strategice”.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Semnarea unui nou memorandum cu FMI implică și o serie de condiționalități care ar putea fi neconfortabile pentru Guvernul de la Chișinău, în special în contextul apropierei unui an pre-electoral. Principalele condiții la care ar putea insista FMI ar putea viza sporirea transparenței și eficientizarea supravegherii sectorului financiar-bancar, consolidarea echității fiscale, în special în domeniul agricol, eficientizarea sistemului de asigurări sociale, impulsivitatea reformei justiției și o serie de optimizări bugetare pentru a diminua deficitul bugetar la nivelul de 1% din Produl Intern Brut. În domeniile menționate Moldova a înregistrat mai multe restanțe care nu au permis debursarea ultimei tranșe a memorandumului precedent din primul trimestru a anului curent. Prin urmare, negocierile cu FMI vor fi deloc ușoare, având în vedere disensiunile cu Guvernul pe

marginea unor aspecte sensibile (ex: impozitul unic în agricultură, revenirea la cota TVA de 8%, sau majorările de pensii pentru unii funcționari publici);

- Deși Cadru Bugetar pe Termen Mediu (2014-2016) este în proces de elaborare, publicarea acestuia întârzie. Astfel, conform calendarului bugetar, documentul trebuia să fie definitivat și plasat pe pagina web a Ministerului Finanțelor încă luna aprilie. Cauza întârzierii ține cel mai probabil de blocajul politic de la începutul anului curent, care a afectat și activitatea instituțiilor publice. Până la moment, au avut loc ședința Grupului coordonator și ședința grupurilor sectoriale pentru elaborarea CBTM, ambele fiind desfășurate în luna iunie;
- Strategia de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru 2013-2020 este un document ambițios care ar putea contribui esențial la eficientizarea administrării patrimoniului public. Totuși, aceasta a fost adoptată în contextul în care peste jumătate din recomandările Curții de Conturi privind eliminarea diferitor iregularități în utilizarea banilor publici nu sunt respectate. În plus, la nivelul Ministerului Finanțelor și a altor instituții vizate de Strategie există constrângeri acute de capital uman, fapt ce ar putea submina implementarea acesteia.

■ Economia de piață funcțională

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Politicile ce țin de stabilirea unei economii de piață funcționale au târăganat pe parcursul trimestrului doi din cauza blocajului politic din această perioadă. Spre exemplu, activitatea Consiliului Concurenței, creat în iulie 2012 drept urmare a intrării în vigoare a noii Legi privind concurența, a fost practic blocată deoarece Parlamentul nu a reușit să desemneze organele de conducere. Totuși, la mijlocul lunii iulie, legislativul a numit persoanele pentru funcțiile de conducere a Consiliului, ceea înseamnă că instituția își poate începe activitatea. Un alt aspect ce ține de asigurarea unui sistem al economiei de piață funcționale este proiectul foii de parcurs pentru ameliorarea competitivității în Republica Moldova prezentat de către Ministerul Economiei. Documentul abordează problemele pe care Ministerul le consideră ca fiind de o importanță majoră pentru ameliorarea competitivității, în special având în vedere oportunitățile și provocările descrise de ZLSAC.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Alegerea organelor de conducere a Consiliului Concurenței va debloca activitatea acesteia. Drept rezultat, în perioadele următoare ne putem aștepta la lansarea unor noi anchete de investigare pe diverse sectoare unde cadrul concurențial se anunță a fi imperfect. Totuși, timpul îndelungat care a fost necesar pentru asigurarea funcționalității Consiliului ar putea servi drept semnal negativ privind credibilitatea și independența politică a acestei instituții, ceea ce la rândul său, ar putea submina eficiența măsurile întreprinse.
- În rezultatul realizării foii de parcurs, urmează a fi creat un organ pentru monitorizarea rezultatelor eforturilor de ameliorare a competitivității și favorizarea sustenabilității acestora în componența căruia vor intra persoane cu funcție de răspundere din cadrul instituțiilor guvernamentale și reprezentanții asociațiilor oamenilor de afaceri. În general, implementarea planului de acțiuni stipulat în document va permite Republicii Moldova să beneficieze din plin de pe urma intrării în vigoare a Acordului privind constituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător cu Uniunea Europeană. În același timp, ameliorarea competitivității va asigura și diminuarea costurilor economice și sociale asociate cu procesul de integrare europeană a țării.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Târăganarea atât de lungă a procesului de numire a organelor de conducere a instituției a fost cauzată și de blocajul politic de la începutul anului curent și a subminat politicile privind ameliorarea cadrului concurențial și a mecanismelor economie de piață în ansamblu. Totuși, incapacitatea componentelor alianței de a ajunge la un compromis și până la criza politică asupra acestei probleme relevă persistența anumitor grupuri de interese în acest domeniu, ceea ce cu siguranța nu e de bun augur pentru activitatea eficientă de mai departe a Consiliului Concurenței.

- Deși acțiunile stipulate în foaia de parcurs pentru ameliorarea competitivității în Republica Moldova sunt binevenite, iar per ansamblu acestea urmează să asigure o dezvoltare mai inclusivă a țării, nu sunt stipulate resursele financiare necesare, precum și sursele de acoperire a cheltuielilor. Aceasta ar putea submina realizarea planului de acțiuni. Totodată, documentul nu include și careva mecanisme de măsurare a performanțelor de activitate a Consiliului de Competitivitate. În plus, nu este suficient de bine definită noțiunea de competitivitate, iar necesitatea reformelor sistemice nu este articulată în mod clar în document.

■ Dezvoltarea rurală și regională

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Una dintre evoluțiile cheie în domeniul dat o constituie aprobarea în a doua jumătate a lunii august 2013 a Strategiei de dezvoltare regională pentru 2013-2015, care vizează planificarea strategică a politicii de dezvoltare regională. Documentul schițează perspectivele dezvoltării regionale în Republica Moldova, precum și definește instrumentele și mecanismele de realizare a obiectivelor strategice. Strategia pune accentul pe încurajarea actorilor regionali și locali de a se concentra asupra creării condițiilor pentru dezvoltarea economică în diferite sectoare și valorificarea potențialului existent, care evită concomitent, dispersarea exagerată a resurselor financiare, umane și administrative. La 5 iunie 2013 a fost aprobat Programul pe termen mediu de elaborare a planurilor urbanistice la nivel de localități pe anii 2013-2016. Scopul Programului este de a stimula dezvoltarea durabilă a satelor și orașelor țării prin asigurarea localităților cu documentație de urbanism și edificarea construcțiilor în baza unui plan și a unei strategii, principalele obiective fiind asigurarea funcționării și dezvoltării teritoriului, precum și identificarea mijloacelor financiare necesare elaborării documentației de urbanism în baza noilor condiții socio-economice. Totodată, la 12 iulie 2013 a fost ratificat Acordul de finanțare din partea Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) privind oferirea a 150 milioane de euro pentru reabilitarea drumurilor principale din Moldova. Împrumutul va fi oferit în trei tranșe, în funcție de progresele obținute.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Circa 34 mln lei din suma totală de 191 mln lei a Fondului Național de Dezvoltare Regională au fost utilizați în primele 5 luni ale anului curent pentru implementarea proiectelor de dezvoltare regională. Concomitent, de la începutul anului sunt în proces de implementare 22 de proiecte de dezvoltare regională ce țin de reabilitarea infrastructurii drumurilor, aprovizionarea cu apă și sanitație, îmbunătățirea factorilor de mediu și atractivitatea turistică. În majoritatea cazurilor la moment se desfășoară procedura de achiziții sau sunt în derulare licitațiile. Din numărul total de proiecte 7 sunt în derulare în Regiunea de Dezvoltare Regională Nord, 10 proiecte de dezvoltare regională se implementează în Regiunea de Dezvoltare Centru și 5 proiecte în Regiunea de Dezvoltare Sud a țării.
- Programului pe termen mediu de elaborare a planurilor urbanistice la nivel de localități vine să stimuleze dezvoltarea durabilă a satelor și orașelor țării, principalele obiective fiind asigurarea funcționării și dezvoltării teritoriului, precum și identificarea mijloacelor financiare necesare elaborării documentației de urbanism în baza noilor condiții socio-economice. E de menționat că în prezent doar 1 % din localitățile rurale și 33 % din cele urbane dispun de documentație de urbanism sau aceasta este în curs de elaborare.
- Obținerea finanțărilor externe necesare pentru reabilitarea drumurilor va avea un impact pozitiv asupra avansării în obiectivul de asigurare a unor drumuri naționale de calitate care vor contribui inclusiv la relansarea economiei țării. E de menționat ca până în prezent, BERD a semnat 100 de proiecte investiționale în Republica Moldova, în sumă totală de 897 de milioane de euro, acestea cuprinzând domeniile energetic, transporturi, activitatea economică agricolă, industria și sectoarele bancare.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Principalele provocări se referă la existența disparităților în nivelul de dezvoltare în regiunile din Moldova. Aceste diferențe sunt condiționate de diferiți factori: diferențele de dezvoltare economică și socială; lipsa unei

planificări integrate și participatorii; capacități instituționale insuficiente; resurse financiare limitate la nivel local și central; experiența redusă în implementarea proiectelor regionale și parteneriatelor intercomunitare.

- Este absolut necesară valorificarea corectă și calitativă a surselor financiare externe, astfel încât să contribuie la dezvoltarea infrastructurii regionale și implicit la relansarea economiei naționale. În acest sens, asigurarea unui nivel înalt al lucrărilor planificate și monitorizarea implementării și utilizării corecte a surselor financiare este imperativă, căci s-au înregistrat numeroase carențe la acest capitol în experiența anterioară, în special cu referință la reabilitarea drumurilor naționale, ceea ce a condus de facto la costuri mult mai înalte atât din punct de vedere cantitativ, dar și calitativ.

■ **Politica socială și de ocupare a forței de muncă**

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Pe parcursul trimestrului doi au fost întreprinse un șir de eforturi în domeniul dat, printre evoluțiile cheie poate fi menționată finalizarea procedurilor de ratificare a Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statului Israel cu privire la angajarea temporară a lucrătorilor din Republica Moldova în anumite sectoare din Statul Israel. Instituțiile responsabile de implementare sunt: din partea Republicii Moldova - Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și din partea Statului Israel - Centrul Internațional "La Strada", care a fost contractat de Autoritatea pentru Populație și Imigrare din cadrul Ministerului de Interne al Statului Israel (PIBA). Concomitent, în perioada 23 – 25 aprilie 2013 s-a desfășurat cea de a III-a rundă de consultări pe marginea proiectului de Acord între Republica Moldova și Republica Lituania în domeniul protecției sociale și a Aranjamentului Administrativ pentru aplicarea acestuia. În cadrul negocierilor delegațiile au definitivat proiectul Acordului și proiectul Aranjamentului Administrativ.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNȚEPRINSE

- Ratificarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statului Israel cu privire la angajarea temporară a lucrătorilor din Republica Moldova în anumite sectoare și în special în domeniul construcțiilor va permite legalizarea activității desfășurate de către concetățenii noștri care lucrează în această țară și corespunzător să beneficieze în egală măsură de drepturile corespunzătoare. E de menționat că Guvernul Statului Israel a solicitat cooperare în ceea ce privește recrutarea a 1000 de lucrători temporari calificați în domeniul construcțiilor pentru a munci în Israel.
- Semnarea Acordului între Republica Moldova și Republica Lituania în domeniul protecției sociale și a Aranjamentului Administrativ pentru aplicarea acestuia va permite acordarea pensiilor pentru limită de vârstă, pensiilor de urmaș, pensiilor de invaliditate, pensiilor și indemnizațiilor de invaliditate acordate ca urmare a accidentelor de muncă și bolilor profesionale tuturor celor care au activat legal pe teritoriul acestei țări și au achitat cotizațiile necesare. În cazul în care persoana a activat pe teritoriul ambelor țări, atunci la stabilirea dreptului la pensie urmează a fi sumate perioadele de cotizare realizate pe teritoriul ambelor țări. Concomitent, fiecare stat va achita partea de pensie calculată pentru perioada de activitate realizată pe teritoriul propriu, iar cuantumul de pensie se va exporta persoanei pe teritoriul statului în care aceasta domiciliază.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Creșterea șomajului în perioada analizată denotă o serie de deficiențe în angajarea și utilizarea forței de muncă în economie (cât de bine este utilizată aceasta în ceea ce privește competențele, experiența și disponibilitatea pentru muncă). Acest lucru înseamnă o creștere a numărului de angajați cu nivel de calificare mai mare decât locurile lor de muncă și a celor cu normă incompletă, dar care ar prefera să lucreze cu normă completă. În consecință, apar factori puternici de stimulare a migrației forței de muncă bine calificate, care favorizează exportul de inteligență. Acest fenomen este deosebit de acut în mediul rural, unde rata șomajului este cea mai mare. În acest sens, deși Programul de țară privind munca decentă (DWCP) pentru perioada 2012-2015, precum și programele "Moldova 2020" și "Relansăm Moldova", împreună cu alte documente

importante, sunt în vigoare, rezultatele acestora se lasă încă așteptate și nu se observă schimbări pe termen scurt.

■ Relații comerciale

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

După șapte runde de discuții au fost încheiate negocierile pe marginea Acordului de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC). Finalizarea negocierilor denotă o evoluție pozitivă în relațiile Moldova-UE. Cu toate acestea, principala constrângere în procesul de constituire a ZLSAC constă în absența unei participări a regiunii transnistrene. În altă ordine de idei, o atenție deosebită a fost atrasă produselor agricole sensibile și serviciilor în contextul ZLSAC. În cadrul discuțiilor moldo-comunitare din luna mai, a fost propusă liberalizarea treptată, de până la 10 ani, a comerțului cu anumite categorii de produse agricole moldovenești (fructele și legumele proaspete, conserve, sucuri, unele produse lactate etc.), pentru a spori competitivitatea produselor moldovenești. Partea moldovenească a propus instituirea unor cote tarifare pentru o serie de produse europene (carnea și produsele din carne, zahăr, unele produse lactate, etc.), cu scopul protejării producătorilor autohtoni. Instituirea unor cote anuale pentru exportul a circa 10 produse agricole moldovenești (zahăr, cereale, lactate, ouă etc.), cu eliminarea taxelor vamale. Volumul posibil de export va putea fi ajustat anual în dependență de solicitările agenților economici din Republica Moldova. De asemenea, ambele părți au convenit asupra liberalizării integrale a comerțului cu produse vinicole. Un alt domeniu discutat ține de liberalizarea serviciilor în contextul ZLSAC, care inevitabil va conduce la îmbunătățirea calității serviciilor prestate în prezent de către agenții economici din Moldova.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Odată intrat în vigoare, acordul va oferi accesul liber al producătorilor moldoveni la piața europeană prin: eliminarea barierei tarifare, accelerarea comerțului grație armonizării standardelor tehnice și sanitare, crearea unui mediu mai sigur pentru investiții, avansarea politicilor în domeniul concurenței și protecției dreptului de proprietate intelectuală etc.. Dar aceste avantaje nu vor fi resimțite în regiunea transnistreană. Acest lucru poate fi prevenit doar prin atragerea agenților economici transnistreni, care urmează să convingă autoritățile regiunii cu privire la oportunitățile economice ale ZLSAC. Rezultate semnificative pot fi obținute prin medierea din partea UE și EUBAM (care este susținut financiar până aproape de finele lui 2015).
- Liberalizarea graduală a comerțului cu anumite categorii de produse agricole moldovenești (fructele și legumele proaspete, conserve, sucuri, unele produse lactate etc.) poate oferi un „avantaj de timp” pentru sporirea competitivității produselor moldovenești. Cât privește produsele vinicole, s-a convenit asupra liberalizării acestui sector, ceea ce va permite producătorilor de vinuri autohtoni un acces nelimitat pe piața europeană. De asemenea, discuțiile moldo-comunitare s-au axat pe liberalizarea serviciilor, ce va permite ridicarea nivelului calității serviciilor prestate în Moldova și va conduce la dezvoltarea unor categorii noi de servicii.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Problema neaplicabilității prevederilor ZLSAC în regiunea transnistreană poate genera anumite dificultăți pentru realizarea ZLSAC pe întreg teritoriul Moldovei. În fond, intrarea în vigoare a ZLSAC comportă riscuri iminente pentru economia din regiunea transnistreană. Aceasta poate avea efecte colaterale și asupra procesului de reglementare a conflictului transnistrean.
- Deși, contrar legităților concurenței libere și a avantajelor comparative în domeniul producției, autoritățile moldovenești solicită aplicarea unor cote tarifare pentru o serie de produse europene (carnea și produsele din carne, zahăr, unele produse lactate, etc.) drept modalitate de protejare a producătorilor autohtoni. În realitatea, partea moldovenească trebuie să depună eforturi pentru a ridica calitatea produselor menționate și a corespunde standardelor fitosanitare cerute de UE. Orice tentativă de a proteja aceste sectoare de concurența cu produsele europene va tergiversa procesul de ajustare a calității producției autohtone. În final,

aceasta poate conduce la dispute cu partenerii europeni și la nevalorificarea potențialului economic oferit de piața comunitară.

■ Serviciul vamal

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

În primele 6 luni ale anului 2013, Serviciul Vamal a realizat încasări semnificative la bugetul de stat, ce au atins cifra de 6 mld. 474 mil. Lei. Această sumă reprezintă practic dublu față de perioada similară a anului 2009, când au fost înregistrate încasări în valoare de 3 mld. 406 mil. lei. Printre factorii ce au contribuit la această creștere se numără maximizarea capacității de control al Serviciului Vamal, prin intermediul aplicării analizei de risc, metodelor de verificare a valorii în vamă a mărfurilor importate și alte măsuri de optimizare. Sporirea încasărilor coincide cu intrarea în vigoare, din ianuarie 2013, a noului Regulament privind procedurile simplificate de vămuire, intrat în vigoare în 2013. În continuare, Serviciul Vamal a operat noi simplificări ale procedurilor vamale, care vor conduce la facilitarea activităților de export și import. Poliția de Frontieră a intrat în posesia unui lot de echipament special pentru supravegherea și controlul frontierei de stat, oferit în cadrul proiectului „Armele de distrugere în masă - Programul de Prevenire și Proliferare (ADM PPP)”, susținut financiar de către SUA. A avut loc cea XX-a Reuniune a Consiliului Consultativ (RCC) al Misiunii EUBAM, prezidată de Șeful Delegației UE în Ucraina, Jan Tombinski. La reuniune au participat reprezentanții serviciilor vamale din Republica Moldova și Ucraina, OSCE, PNUD și OIM. În cadrul RCC a fost prezentat raportul anual al Misiunii pentru perioada decembrie 2011-noiembrie 2012. Documentul cuprinde evaluările celei de-a 10-ea Operațiuni Comune de Control la Frontiera "Podolia". De asemenea, acesta se referă la evoluțiile recente în procesul de demarcare a frontierei moldo-ucrainene, precum și la informații tehnice privind planul de acțiuni al EUBAM pentru perioada următoare.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Simplificările procedurilor vamale se referă la: (i) simplificarea esențială a procedurii de export, prin crearea posibilității de a efectua operațiunile de vămuire la orice post vamal; (ii) eliminarea obligativității de a prezenta marfa și de a completa declarațiile vamale la postul vamal intern; (iii) anularea declarației vamale de tranzit; (iv) eliminarea cerinței de a confirma greutatea mijlocului de transport și de prezentare a garanției drepturilor de import; (v) posibilitatea verificării mărfii până la depunerea declarației vamale. Modificările operate se referă și la regimul de lucru a posturilor vamale. Astfel, cel puțin 11 posturi vamale din țară vor activa 12 ore pe zi (între orele 8.00-20.00), pe parcursul întregii săptămâni, inclusiv în zilele de odihnă.
- Echipamentului special va permite capacitatea tehnică și operațională a Poliției de Frontieră. Lotul include 80 de autoturisme 4x4 Dacia Duster, 30 de autoturisme Opel Vivaro, 105 quadrocicle (ATV-uri) Brp Outlander 400 Max, 840 de seturi de echipament special. Această achiziție reprezintă o investiție substanțială pentru îmbunătățirea controlului frontierelor și eficientizarea combaterii infracțiunilor frontaliere.
- Misiunea EUBAM a fost prelungită de trei ori. Mandatul curent a fost extins până pe 30 noiembrie 2015. Până acum, parteneriatul cu EUBAM a contribuit la: (i) consolidarea capacităților de gestionare a frontierelor moldo-ucrainene, în special pe segmentul transnistrean; (ii) simplificarea procedurilor vamale; (iii) preluarea practicilor europene în domeniul gestionării frontierelor de stat.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Misiunea EUBAM depinde în măsură mare de factorii politici din cadrul UE și a statelor membre, care decid asupra prelungirii mandatului. Cu toate acestea, autoritățile moldovenești urmează să solicite în continuare menținerea misiunii. EUBAM poate căpăta un rol și mai conturat în perioada de până și după semnarea Acordului de Asociere, care se referă și la instituirea ZLSAC, având în vedere evoluțiile modeste în procesul de reglementare a conflictului transnistrean.

■ Standardele, reglementările tehnice și procedurile de evaluare a conformității (domenii armonizate)

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

În decursul trimestrului 2, Ministerul Economiei (ME) a definitivat proiectul Hotărârii Guvernului privind elaborarea metodologiei de calculare a viitoarelor tarife pentru serviciile de standardizare și metrologie. Acest document face parte din procesul de reformare a infrastructurii calității și urmează să completeze măsurile de reducere a costurilor în domeniu standardizării și metrologiei pentru agenții economici. Ca urmare a reformării infrastructurii calității, produsele moldovenești vor deveni mai competitive. Evaluatori delegați de Cooperarea Europeană pentru Acreditare (EA) au desfășurat evaluarea paritară simulată a Centrului de Acreditare MOLDAC. Aceste tip de măsuri fac parte din proiectul TWINING privind "Consolidarea capacităților Centrului de Acreditare a Organismelor de Evaluare a Conformității".

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Viitoarea metodologie de calculare a tarifelor pentru serviciile de standardizare și metrologie se numără printre măsurile întreprinse de autorități cu scopul eficientizării domeniului infrastructurii calității. Ca urmare, metodologia va stabili criterii clare de formare a tarifelor, care cel mai probabil va susține eforturile de reducere a cheltuielilor pentru serviciile în domeniul standardizării și metrologiei. Până în prezent, a fost revizuită lista serviciilor oferite contra plată agenților economici, concomitent, fiind stabilit un preț rezonabil pentru serviciile disponibile. De asemenea, se prevede ca anumite servicii să fie prestate pe bază de gratuitate.
- Evaluarea simulată realizată de către reprezentanții de la Cooperarea Europeană pentru Acreditare (EA) a fost necesară pentru stabilirea nivelului de pregătire al MOLDAC în procesul de semnare a Acordului de Recunoaștere Multilaterală a Cooperării Europene pentru Acreditare. În baza Acordului respectiv, produsele moldovenești vor putea ajunge pe piața europeană în baza certificatelor de conformitate eliberate de organisme de certificare din Republica Moldova, acreditate de MOLDAC.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Consolidarea infrastructurii calității este considerat un proces complex și continuu, având în vedere necesitatea adoptării unui număr mare de standarde armonizate, fapt ce implică capacități instituționale considerabile. În acest sens, eforturile pe termen mediu și lung trebuie să fie axate pe adoptarea standardelor armonizate, ceea ce potrivit unor calcule ar presupune adoptarea anuală a 2000 de Standarde Europene, precum și eliminarea standardelor vechi care intră în conflict cu primele. Or, la planificarea procesului de preluare a standardelor europene trebuie să fie luat în calcul multitudinea standardelor. Astfel, până în 2010, organizațiile europene de standardizare (CES/CENELEC) au adoptat circa 17 000 standarde, totodată, publicând anual aproximativ 2000 de standarde noi și revăzute. Mai mult decât atât, autoritățile trebuie să asigure măsuri de informare a consumatorilor și agenților economici privind evoluțiile în domeniul infrastructurii calității. În prezent, autoritățile naționale continuă să solicite asistență și expertiză din partea partenerilor europeni, precum România, în vederea dinamizării proceselor de conformare cu cerințele europene.
- Centrul Național de Acreditare MOLDAC trebuie să asigure servicii credibile și competente în vedere confirmării calității produselor autohtone și conformării acestora cu cerințele europene. În continuare lipsește o claritate cu privire la semnarea Acordului cu Cooperarea Europeană de Acreditare, ceea ce denotă persistența unor deficiențe în domeniul acreditării. Această supoziție rezultă din faptul că informația privind evaluarea MOLDAC, realizată de către EA, disponibilă pe paginile oficiale, este vagă și nu permite evaluarea stadiului actual al negocierilor privind semnarea acordului. Cu toate acestea, reprezentanții MOLDAC au anunțat că evaluarea paritară simulată reprezintă o etapă avansată în procesul de semnare a acordului cu EA.

■ Eliminarea restricțiilor și optimizarea administrării (domeniile nearmonizate)

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Pe parcursul trimestrului 2, au avut loc întruniri periodice a Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător, la care au fost expuse spre dezbatere acte normative și legislative, precum și analize de impact ale acestor acte în diverse domenii care vizează direct sau indirect activitatea de întreprinzător. Activitatea Centrelor de notificare și informare ale OMC, create în baza HG nr. 560 din 1.08.2012, ridică anumite semne de întrebare privind eficiența furnizării informației către publicul interesat. În contextul instituirii ZLSAC, funcțiile centrelor vor fi suplinite cu informarea și notificarea pe marginea zonei de liber schimb cu UE. Prin urmare, activitatea acestora trebuie valorificată maximal.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Lucrările Grupului vizează adunarea principalilor actori în domeniul antreprenorial, cu scopul îmbunătățirii politicilor de stat realizate în domeniu, în baza unor consultări pe verticală.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Deși agenda întrunirilor Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător este disponibilă publicului larg pe pagina electronică a Ministerului Economiei, este dificil de evaluat impactul activității, nivelul și calitatea participării membrilor acestui grup, precum și gradul de relaționare cu societatea civilă.
- Se atestă o vizibilitate redusă a activității centrelor de notificare și informare ale OMC. Deocamdată este dificil de identificat datele de contact ale persoanelor ce coordonează cu centrele respective, deși nominalizarea și instruirea acestora urma să aibă loc până la finele anului 2012, potrivit Raportului cu privire la realizarea Planului de Acțiuni privind eliminarea barierelor netarifare în calea comerțului aprobat prin HG nr. 824 din 07.11.2011. Caracterul amorf al centrelor poate fi determinat de dificultatea identificării datelor de contact ale persoanelor din cadrul centrelor pe pagina web a ME, chiar dacă această informație trebuie să fie ușor accesibilă pentru agenții economici. Amintim că rolul centrelor nu se rezumă doar la notificarea OMC, dar și la furnizarea informației către publicul interesat. Astfel, ME urmează să realizeze pe deplin HG și să asigure centrelor un grad suficient de vizibilitate, din care decurge nemijlocit eficiența și utilitatea acestora pentru agenții economici din țară. Această sarcină este imperativă în contextul instituirii ZLSAC, când centrele vor căpăta atribuții de informare și notificare pe marginea acordului de liber schimb cu UE.

■ Aspecte sanitare și fitosanitare

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Pe parcursul trimestrului 2, a fost adoptată Strategia în domeniul protecției consumatorilor pentru anii 2013-2020, care este orientată spre capacitatea decizională a consumatorului și protecția drepturilor acestora. La fel, a fost adoptat și un Plan de Acțiuni pentru perioada 2013-2016, care conține indicatori de performanță specificați pe obiective concrete. Ministerul Economiei va fi responsabil de implementarea Strategiei, drept autoritate principală în domeniul politicilor de protecție a consumatorului, asistat de Consiliul coordonator în domeniul protecției consumatorului și de autoritățile publice relevante. A fost aprobat Proiectul noii Strategii Naționale de Dezvoltare a Agriculturii și a Mediului Rural în Republica Moldova pentru anii 2014-2020. În baza Strategiei urmează să fie îmbunătățită competitivitatea sectorului agro-alimentar, în paralel fiind vizată dezvoltarea mediului rural. La Bruxelles a fost evaluat progresul atins de Centrul Informațional de Marketing din Moldova, ce se referă la nivelul de îmbunătățire a deciziilor privind securitatea alimentară. În altă ordine de idei, MAIA a prezentat proiectul „Substituirea treptată a mijloacelor chimice de protecție a plantelor, prin cele alternative”, ce vizează înlocuirea graduală a produselor chimice folosite pentru protecția culturilor cu cele alternative. De asemenea, a fost lansat proiectul „Agricultura Competitivă”, care prevede susținerea agendei de

reforme a Guvernului în domeniul siguranței și calității alimentare și armonizării cu standardele comerciale ale UE. Reprezentanții MAIA au participat la discuții în cadrul Platformei II a Parteneriatului Estic (PaE) privind „Integrarea Economică și Convergență cu Politicile UE”. Acestea s-au axat pe examinarea posibilităților de accesare de către țările Parteneriatului Estic a fondurilor din cadrul Programului de Vecinătate al UE pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (ENPARD). Amintim că aceasta este o inițiativă politică, prin care UE tinde să contribuie la creșterea incluzivă și stabilitatea partenerilor din PEV. Inițiativa vizează acordarea asistenței în domeniul securității alimentare, creșterii sustenabile și a ocupării forței de muncă în zonele rurale.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Strategia în domeniul protecției consumatorilor pentru anii 2013-2020 va contribui la diminuarea numărului produselor periculoase pe piață și a tranzacțiilor prejudiciabile. Totodată, această prevede creșterea capacității decizionale a consumatorului prin informare și educare, precum și alinierea în plan legislativ la standardele Uniunii Europene de protecție a consumatorului și de garantare a drepturilor acestora. Strategia are ca scop diminuarea cu cel puțin 10% a riscului apariției produselor periculoase și a serviciilor defectuoase prestate consumatorilor. Potrivit estimărilor efectuate, cheltuielile bugetare pentru protecția consumatorului vor crește anual de la 10% la 15%, determinând costuri adiționale de aproximativ 58 milioane lei în perioada 2013-2020. Cu toate acestea, Strategia va conduce la micșorarea riscului de apariție a tranzacțiilor prejudiciabile cu minimum 10%. Aceasta ar putea genera beneficii în valoare de cel puțin 1,3 miliarde lei pe întreaga perioadă de implementare a Strategiei.
- În cadrul proiectului „Substituirea treptată a mijloacelor chimice de protecție a plantelor, prin cele alternative” se prevede implementarea unor tehnologii inovative de producere și aplicare a mijloacelor biologice pentru sistemele de protecție integrată a plantelor. Aceste măsuri pot contribui la promovarea agriculturii ecologice și protecției mediului ambiant.
- Proiectul “Agricultura Competitivă” este preconizat pentru 5 ani și urmează să fie implementat de către MAIA și Ministerul Mediului. Proiectul vine în susținerea agendei de reforme a Guvernului în domeniul siguranței și calității alimentare și conformării lor la cerințele europene. Acesta urmează să creeze oportunități investiționale pentru agricultorii moldoveni în vederea modernizării infrastructurii și practicilor în sectorul agricol.
- Noua Strategie Națională de Dezvoltare a Agriculturii și a Mediului Rural în Republica Moldova pentru anii 2014-2020 urmărește concomitent ridicarea nivelului producției agro-alimentare și impulsivitatea dezvoltării în mediul rural. Printre măsurile descrise în Strategie se numără redenumirea MAIA în „Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale” și crearea unei direcții responsabile de domeniul dezvoltării rurale.
- ENPARD poate contribui la dezvoltarea sustenabilă a sectorului agriculturii, dar și a mediului rural în general. Cu toate acestea, un rol decisiv îl vor avea capacitățile autorităților naționale de atragere și a utiliza în mod eficient fondurile prevăzute de acest program.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Implementarea Strategiei privind protecția consumatorului conține o serie de curențe legate de insuficiența mijloacelor financiare pentru realizarea acțiunilor planificate. Aceasta este cauzată de incertitudinile legate de planificărilor bugetare pe un termen mai mare de 3 ani. Numărul limitat de resurse umane implicate în activitățile de protecție a consumatorilor comparativ cu procentul ridicat al încălcărilor. Mai mult decât atât, Strategia a fost adoptată în baza unui act normativ (hotărâre de Guvern). Prin urmare, lipsesc stimulenți care ar determina o colaborare eficientă și o împărțire a efortului între autorități. Totodată, deși deține responsabilitatea primară pentru implementarea Strategiei, Ministerul Economiei nu are priorități ierarhice în raport cu alte autorități implicate. Alte riscuri derivă din comportamentul pasiv al consumatorului în apărarea drepturilor lor. Adițional, lipsește o informare comprehensivă a consumatorilor, ceea ce reduce din capacitate lor decizională. Acest lucru se datorează tendințelor agenților economici de a obține profit în baza lipsei de informare a consumatorului, la care se adaugă și supravegherea ineficientă din partea statului. Majoritatea problemelor menționate vor persista în condițiile absenței unui cadru legal corespunzător. Astfel, elaborarea

proiectului de lege pentru transpunerea Directivei 2001/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului UE din 3 decembrie 2001 privind siguranța generală a produselor este prevăzută doar în 2015. Alte proiecte de legi importante sunt planificate spre aprobare în perioada 2013-2016. În mare parte, nivelul de incertitudine va fi determinat de imprezibilitatea procesului politic (din perspective funcționalității executivului și a legislativului după viitorul ciclu electoral).

- În prezent este dificil de evaluat eficiența Centrul Informațional de Marketing din Moldova din cauza lipsei unei informații relevante pe pagina oficială a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA). Amintim că această unitate a fost creată în cadrul Ministerului cu scopul avansării procesului calității procesului decizional, prin furnizarea de date și analize referitoare la sectorul agricol, facilitând negocierile privind ZLSAC.
- Reprezentanții MAIA au semnat acorduri de colaborare cu Compania spaniolă AISA „Adivites Intelegentes” în domeniul înregistrării și omologării produselor sale biologice în Republica Moldova. Cu toate acestea, pentru a amplifica impactului proiectului privind înlocuirea treptată a substanțelor chimice în agricultură urmează să fie atras un număr cât mai mare de companii europene, dar și internaționale, în baza unui concurs transparent de selectare.
- Acțiunile necesare pentru implementarea noii Strategii Naționale de Dezvoltare a Agriculturii și a Mediului Rural în Republica Moldova pentru anii 2014-2020 presupun costuri de ordin instituțional și financiar. Atragerea investițiilor în regiunile rurale va rămâne unica modalitate durabilă de a contribui plener la ameliorarea calității vieții în zona rurală. În acest sens, sunt binevenite proiectele economice ce urmăresc crearea parcurilor industriale și a incubatoarelor de afaceri.
- Amintim că, în 2013, Moldova a pierdut oportunitatea de a participa la proiectul pilot de dezvoltare rurală - ENPARD Like. Potrivit conducerii MAIA, acest lucru a fost determinat de excluderea agriculturii din Strategia 2020. Astfel, s-ar fi urmărit atragerea fondurilor (inclusiv ENPARD) pentru dezvoltare rurală de către alte ministere, în detrimentul MAIA. În prezent, agricultura mai este privită separat de dezvoltarea rurală, deși acestea sunt abordate “în pachet” la nivelul UE. Prin urmare, pentru a beneficia plener de fondurile oferite de ENPARD, autoritățile trebuie să aplice abordări europene în sectorul agriculturii, dar și să elimine orice ingerințe politice în domeniu.

■ Dreptul de stabilire și dreptul societăților

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Printre evoluțiile cheie poate fi menționată definitivarea strategiei reformei cadrului de reglementare a activității de întreprinzător 2013 – 2020 și transmiterea acesteia pentru aprobare la Guvern la 20 iunie 2013. Noua Strategie își propune să schimbe filosofia reformelor: de la de-reglementare (eliminarea reglementărilor inutile și a cerințelor administrative excesive, care reliefa mai mult cantitatea decât calitatea reformelor) spre dezvoltarea unui sistem de reglementare inteligentă. A fost aprobat Graficul controalelor planificate pentru trimestrul III al anului curent. Astfel, graficul controalelor planificate include lista plătitorilor de contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat al căror control a fost programat pe parcursul trimestrului III al anului 2013.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Implementarea adecvată și oportună a strategiei reformei cadrului de reglementare a activității de întreprinzător va permite eficientizarea reglementării activității de întreprinzător, reducerea intervenției statului în activitatea agenților economici și evaluarea impactului de reglementare la etapa elaborării actelor legislative și normative, precum și evaluarea continuă a cadrului juridic existent. Aceasta va avea un impact pozitiv asupra simplificării activității antreprenorilor.
- Aprobarea unui grafic concret al controalelor planificate pentru trimestrul III al anului 2013 va permite eficientizarea activității de monitorizare a plătitorilor de contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat și va contribui într-o anumită măsură la disciplinarea contribuabililor. E de menționat că în cadrul controalelor se va verifica corectitudinea stabilirii și plății indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Competitivitatea mediului antreprenorial din Moldova continuă să înregistreze carențe substanțiale, fiind caracterizată prin incertitudine și costuri de tranzacție înalte. Moldova ocupă locul 83 din 185 economii conform celui mai recent raport privind „Doing Business” și locul 87 din 144 economii conform Raportului privind Competitivitatea Globală. Companiile se confruntă cu bariere semnificative în activitatea lor, începând de la obținerea licențelor pentru anumite tipuri de activități, importul produselor, accesul și obținerea surselor financiare ieftine și mediu concurențial deficient.
- Moldova are dificultăți în atragerea ISD în economie, mai ales din cauza unor factori importanți (instabilitate politică, climat investițional necorespunzător, risc de țară ridicat, legislație imperfectă, bursă de valori subdezvoltată, infrastructură deficitară), precum și unor obstacole mai specifice (nivel ridicat al corupției, practic la toate nivelurile, printre altele). Deficiențele de pe piața forței de muncă se adaugă la aceste constrângeri și ar putea afecta atractivitatea investițională pe termen lung. Mai mult, pe plan internațional Moldova este percepută ca o țară cu un nivel foarte ridicat de risc, deși nivelul de protecție a investițiilor a cunoscut unele îmbunătățiri comparativ cu perioada anterioară.

■ Serviciile

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Sectorul serviciilor constituie unul din cele mai sensibile sectoare în procesul de ajustare la normele și directivele europene, iar acest aspect a influențat fundamental progresul în această direcție pe parcursul trimestrului doi. Totuși, cea mai dinamică evoluție a fost înregistrată în sectorului serviciilor de tehnologii informaționale. Astfel, Proiectul Strategiei Naționale de dezvoltare a societății informaționale "Moldova Digitală 2020" a fost propus consultărilor publice în martie, iar în aprilie documentul a fost prezentat la sesiunea ministerială din cadrul Moldova ICT Summit 2013. Strategia expune viziunea și obiectivele de dezvoltare a societății informaționale în Republica Moldova, identifică constrângerile, propune soluțiile strategice, trasează acțiunile necesare, etapele de implementare și stabilește cadrul de monitorizare și evaluare și are menirea să asigure o dezvoltare sistemică și previzibilă a țării, având la bază principiile enunțate de „Agenda Digitală pentru Europa 2020”. În altă ordine de idei, ANCERTI a propus consultărilor publice proiectele de Hotărâri ale Consiliului de Administrație cu privire la impunerea obligațiilor speciale preventive SA „Moldtelecom” în legătură cu puterea sa semnificativă pe piața accesului cu ridicata la infrastructura de rețea la un punct fix și pe piața accesului cu ridicata în bandă largă. În baza analizei piețelor date, ANRCETI a propus operarea unor modificări la obligațiile speciale preventive impuse SA „Moldtelecom” în anul 2011, în cadrul primului ciclu al analizei piețelor respective, și impunerea unor obligații speciale preventive noi.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Proiectul Strategiei Naționale de dezvoltare a societății informaționale "Moldova Digitală 2020" se axează pe 3 piloni principali care stau la baza dezvoltării societății informaționale: infrastructură și acces, conținut digital și servicii electronice, fortificarea capacităților de utilizare a beneficiilor TIC. Implementarea eficientă a acestora va impulsiona dezvoltarea sectorului, prin facilitarea unui acces mai larg la infrastructură, creșterea penetrării tehnologiilor informaționale atât sub aspect geografic, dar și la nivelul mediului de afaceri și a instituțiilor publice. Implementarea instrumentelor TIC în procesului derulării tranzacțiilor comerciale, a interacțiunii dintre firme și instituții publice precum și aplicarea în interiorul activității operaționale a instituțiilor publice va ameliora esențial calitatea climatului de afaceri și va spori calitatea serviciilor publice.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- În multe domenii și în cadrul diferitor instituții publice se menține o rezistență sporită față de implementarea tehnologiilor informaționale. Cauza ține atât de insuficiența resurselor umane care ar avea abilitățile și timpul necesar implicării în acest proces, precum și persistența unor interese obscure în anumite domenii, care nu doresc creșterea transparenței sau tehnologizarea anumitor procese.

- Deși textul strategiei "Moldova Digitală 2020" a fost elaborat în 2011, documentul încă se află în proces de avizare cu instituțiile abilitate. O asemenea tergiversare nu este de bun augur pentru implementarea eficientă a planului de acțiuni. Totodată, în strategie nu sunt prevăzute estimările privind cheltuielile financiare a acțiunilor preconizate, ceea ce reprezintă o constrângere majoră având în vedere volumul mare de resurse necesare implementării planului de acțiuni.
- În cadrul negocierilor pentru crearea Zonei de liber schimb aprofundat și cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, obiectivul liberalizării sectorului de servicii figura drept una din cele mai sensibile și dificile subiecte. Cauza ține preponderent de ponderea majoră a unor companii de stat în diverse sectoare (telecomunicații, transport aviat, servicii poștale) și reticența autorităților de la Chișinău vizavi de liberalizarea acestor piețe. Drept rezultat, a fost negociate anumite perioade de tranziție pentru a implementarea definitivă a prevederilor directivelor europene.

■ Serviciile financiare

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Pe parcursul trimestrului 2, au fost întreprinse o serie de acțiuni importante care au menirea să fortifice cadrul regulator al sistemului financiar-bancar, în baza rigorilor legislației comunitare. În aprilie, au intrat în vigoare o serie de modificări și completări în Legea instituțiilor financiare care au transpus și modificat prevederile aferente restricțiilor privind cotele de participare a băncilor în capitalul persoanelor juridice. Totodată, în luna iunie, BNM a propus spre consultare un proiect al Regulamentului cu privire la cotele de participare în capitalul social al băncii, urmând să implementeze unele prevederi legislative din martie 2013 care reformează cadrul juridic cu privire la acționariat. Regulamentul transpune principiile legislației comunitare în ceea ce ține de reglementarea calității acționariatului și se bazează pe bunele practici europene în acest sens. Totodată, Banca Națională a Moldovei a continuat procesul de ajustare a cadrului normativ la prevederile Legii cu privire la serviciile de plată și moneda electronică, care urmează să intre în vigoare în toamna anului curent. Astfel, a fost propus spre consultare cu publicul un proiect al Hotărârii Consiliului de Administrație care vizează ajustarea noțiunilor în conformitate cu noua lege; stabilirea obligativității respectării cerințelor cu referire la transparența condițiilor și informare privind serviciile de plată din legea respectivă; stabilirea cerințelor aferente racordării aranjamentelor contractuale cu prevederile Legii; stabilirea cerințelor cu privire la autorizarea și executarea operațiunilor de plată, precum și a celor aferente răspunderii pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a operațiunii de plată.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTRINSE

- În urma modificărilor și completărilor în Legea instituțiilor financiare, fără permisiunea scrisă a Băncii Naționale, nici o bancă, singură sau în calitate de beneficiar efectiv sau în cadrul grupului de persoane care acționează concertat nu va putea deține o cotă de 20% și mai mult în capitalul persoanei juridice și să dețină valoarea contabilă totală a unor astfel de cote mai mari de 50% din capitalul reglementat al băncii.
- Drept urmare a implementării Legii cu privire la serviciile de plată și moneda electronică vor fi create premisele necesare popularizării utilizării cardurilor bancare în calitate de mijloc de plată. Aceasta la rândul său va contribui la diminuarea economiei tenebre, implicând și sporirea încasărilor din impozite la bugetul de stat.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Proiectul Regulamentului cu privire la cotele de participare în capitalul social al băncii vine pe fondul conflictului din anul curent dintre acționarii celei mari bănci din Moldova, care a scos la iveală mai multe curențe privind monitorizarea și supravegherea tranzacțiilor cu acțiuni la băncile comerciale. Totuși, provocarea majoră ține de implementarea eficientă a acestui Regulament și îndemnarea băncilor să respecte condițiile stipulate.
- Deși Legii cu privire la serviciile de plată și moneda electronică urmează să stabilească un cadru regulator prielnic popularizării plăților electronice în Republica Moldova, autoritățile urmează să facă față mai multor constrângeri. În primul rând, rămâne slab dezvoltată infrastructura de acceptare a cardurilor bancare, ceea ce

descurajează utilizarea cardurilor bancare drept mijloc de plată. Această problemă este în special acută în sectorul serviciilor, la care populația apelează des (ex: frizerie, taxi, transport public, servicii publice etc.). Totodată, nivelul de penetrare a terminalelor pentru acceptarea cardurilor bancare este foarte slabă în mediul rural și orașele mici. Drept rezultat, aceasta predispune agenții economici să efectueze tranzacții neoficiale, fapt ce cauzează costuri de oportunitate importante pentru bugetul de stat și cele locale.

■ **Circulația capitalului și a plăților curente**

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Evoluțiile la acest capitol sunt îmbucurătoare și de bun augur pentru dinamizarea fluxurilor de investiții străine directe în țară. Datele statistice privind investițiile străine directe pentru trimestrul 2 încă nu au fost publicate, însă dublarea acestora în trimestrul 1 în raport cu perioada corespunzătoare anului precedent este de bun augur pentru revigorarea activității investiționale din acest an. Potrivit datelor Camerei de înregistrări de stat, în perioada ianuarie-mai 2013, au fost înregistrate 50 de companii cu capital străin, ceea ce reprezintă circa a cincea parte din numărul celor înregistrate pe parcursul întregului an precedent. Cele mai multe companii cu capital străin sunt cu investiții din România, însă la capitolul volumului capitalului social investit de acestea pe primul loc este Olanda, urmată de Italia și Rusia.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Activitatea investițională, în special investițiile străine directe, reprezintă principalul motor al creării de noi locuri de muncă într-o economie. Calitatea mediului investițional la rândul său influențează și condițiile de muncă, inclusiv nivelul remunerării, și, prin urmare, nivelul de trai al populației. Mai mult decât atât, investițiile străine directe constituie o importantă sursă de transfer tehnologic și know-how, care contribuie la ameliorarea competitivității economiei moldovenești. Prin urmare, dinamizarea influxurilor de investiții străine în prima jumătate a anului curent este de bun augur pentru dezvoltarea sectorului privat din Republica Moldova și este un semn al recuperării economice anticipate pentru anii următori.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- În raport cu alte țări din regiune, nivelul stocului de investiții străine directe per capita în Moldova foarte mic, fapt determinat de un mediu de afaceri neprietenos, instabilitatea macroeconomică și incertitudinea politică. În plus, o bună parte (este dificil de estimat ponderea) din aceste investiții care sunt considerate străine sunt de fapt influxuri financiare operate de unele companii locale prin intermediul altor companii off-shore. În mod evident, aceste tranzacții nu au nimic în comun cu sporirea competitivității economiei moldovenești și modernizarea țării, la care contribuie, de regulă, investițiile.

■ **Circulația persoanelor, inclusiv circulația muncitorilor și coordonarea asigurărilor sociale**

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

În trimestrul 2, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei al Republicii Moldova a desfășurat mai multe acțiuni de comunicare dedicate emigranților moldoveni, cu scopul prezentării beneficiilor ce decurg din Acordurile internaționale în domeniul securității sociale, semnate cu alte țări. Ca urmare, mai mulți moldoveni vor putea beneficia de protecție socială fiind la lucru peste hotare, precum și în cazul revenirii în țară. Au fost purtate negocieri pe marginea proiectului de Acord în domeniul asigurărilor sociale cu Lituania. Negocieri similare sunt în proces de derulare cu Italia, Polonia și Ungaria. A fost aprobat de către Guvern un proiect de lege privind condițiile de traversare a frontierei de stat pentru străini. Acesta include lista țărilor (circa 60 de state) a căror cetățeni sunt scutiți de vize pentru a călători în Moldova. Condiții mai blânde pentru străini au fost introduse odată cu modificarea și completarea unor acte legislative în domeniul migrației și azilului, ca urmare a proiectului de lege adoptat de către Parlament. A fost lansată o pagina web (www.antitrafic.gov.md) dedicată problemelor victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane (TFU).

Aceasta mai servește drept platformă de informare pentru specialiștii din domeniul prevenirii și combaterii TFU. Un alt instrument de informare a fost lansat de către Biroul Migrație și Azil al Ministerului Afacerilor Interne, în colaborare cu OIM, în domeniul migrației - „Ghidul migrantului în Republica Moldova”.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Campaniilor de comunicare pot contribui la informarea și capacitatea emigranților moldoveni. Informarea cu privire la spectrul de indemnizații sociale, prevăzute de acordurile semnate de Moldova, va avea un impact pozitiv. Aceasta va permite sporirea gradului de protecție socială a moldovenilor aflați la lucru peste hotare.
- Ca urmare a proiectului aprobat de către Guvern este confirmată lista țărilor a căror cetățeni sunt scutiți de obligațiunea de a perfecta vize la tranzitarea sau intrarea pe teritoriul Moldovei (pentru o perioadă de 90 de zile, în decursul a 6 luni). Ca urmare a prevederilor proiectului de lege în domeniul migrației și azilului, adoptat de Parlament, străinii și apatrizii vor putea rămâne pentru perioade mai îndelungate în RM. Astfel, termenul de părăsire a teritoriului Moldovei va putea fi prelungit, dacă aceștia vor prezenta justificări temeinice.
- Pagina web (www.antitrafic.gov.md) dedicată combaterii traficului de ființe umane reprezintă o sursă inedită în vederea informării populației pe online. Aceasta trebuie însă văzută ca un mijloc de informare adițional la cele tradiționale (nedigitalizate).

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Acțiunile de informare desfășurate de Minister vizează în primul rând cetățenii care fac parte din diasporă, organizate sub forme de asociații obștești ușor identificabile. În realitate, un procent semnificativ din numărul total de emigranți moldoveni nu stabilesc relații cu organizațiile din diasporă. Din această cauză, ultimii sunt excluși indirect din procesul de comunicare pe marginea avantajelor acordurilor ce vizează securitatea socială a emigranților moldoveni. Aceste aspecte reduc din impactul campaniilor de informare. Astfel, urmează să fie elaborate strategii de comunicare mai incluzive, care să cuprindă cât mai mulți cetățeni moldoveni, inclusiv pe cei din exteriorul diasporei instituționalizate.
- O serie de neajunsuri pot fi depistate în proiectul de lege ce stabilește lista statelor a căror cetățeni pot călători fără vize în Moldova, adoptat recent de către Guvern. Potrivit documentului proiectului, disponibil pe pagina MAEIE, doar apatrizii și refugiații din țările care deja au regim liberalizat de vize cu Moldova pot fi scutiți de vize. În fond, aceasta nu implică nici un beneficiu pentru refugiații originari din țările care nu beneficiază de un regim fără de vize în relație cu Moldova. Totodată, mai multe state importante din proximitatea geografică, dar și din alte regiuni, nu au fost listate în categoria țărilor a căror cetățeni nu au nevoie de vize. Printre acestea se numără Turkmenistanul (care este și stat membru CSI), cu care autoritățile moldovenești intenționează să sporească relațiile economice, inclusiv pe dimensiunea energetică. De asemenea, statele din Balcanii Vestici (Serbia, Macedonia, Muntenegru) sunt excluse din “lista albă”, deși majoritatea dintre acestea se află la o etapă avansată de integrare în UE. Principiul reciprocității este primordial, dar în condițiile în care regimul fără de vize funcționează în raport cu circa 60 de țări, nu pot fi neglijate raționamentele economice.
- Ca și platformă online (www.antitrafic.gov.md), aceasta trebuie să fie folosită nu doar ca instrument de informare, dar și de sensibilizarea a opiniei publice, desfășurare de campanii online de prevenire a TFU etc. Interconectată la rețelele de socializare, platforma poate deveni un instrument util de avertizare și colectare a informației despre persoanele traficate (și potențialele victime). În acest sens, urmează să fie dezvoltată o relație de încredere între platformă, coordonată de Comitetul Național pentru Combaterea TFU, și cetățeni/utilizatorii de internet.

■ Impozitarea

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Ameliorarea situației politice a contribuit la deblocarea proceselor decizionale care vizează chestiunile de politică fiscală și bugetară. În luna mai, a avut loc cea de a doua rundă de negocieri a Convenției între Guvernul Republicii Moldova și

Guvernul Maltei pentru evitarea dublei impunerii și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitul pe venit. Totodată, a fost adoptată în ședința de Guvern, Strategia de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2013-2020, care corelează cu prevederile legislației comunitare. Curtea de Conturi a continuat evaluarea modului cum este gestionat patrimoniul public de către diverse instituții de stat. În particular, a fost efectuat un audit la Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, rezultatele cărora au fost prezentate la data de 17 iulie.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTRERINSE

- Până la moment, Republica Moldova are semnate tratate pentru evitarea dublei impunerii cu 45 de state. Importanța acestora este incontestabilă, având în vedere facilitarea cooperării economice cu alte țări, stabilirea echității fiscale pentru toți agenții economici și consolidarea capacităților autorităților fiscale pentru combaterea evaziunii fiscale la nivel internațional.
- În linii generale, implementarea eficientă a Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2013-2020 va permite îmbunătăți gestionarea finanțelor publice și promovarea proceselor și sistemelor ce garantează responsabilitatea, transparența, respectarea drepturilor omului, în conformitate cu standardele și practicile europene.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Deși, pe parcursul primelor 5 luni ale anului curent, volumul veniturilor acumulate la bugetul public național a fost cu 8.7% mai mare față de aceeași perioadă a anului precedent, veniturile au fost inferioare nivelului planificat cu 0.3%. Aceasta a fost cauzată de faptul că doar 42.2% din volumul granturilor externe planificate pentru această perioadă au fost efectiv debursate, fapt ce relevă problemele legate de planificare și absorbția fondurilor externe, precum și constrângerile bugetare a comunității internaționale pe fondul condițiilor economice dificile. Totodată, unele probleme sunt atestate la capitolul încasărilor TVA la mărfurile importate, care au fost cu 0.8% inferioare nivelului planificat.
- Conform raportului de audit la Inspectoratul Fiscal Principal de Stat elaborat de Curtea de Conturi, există unele probleme, deficiențe și nereguli în organizarea și desfășurarea procesului de exercitare a controlului asupra: respectării legislației fiscale; calculării corecte, vărsării depline și la timp la bugetul public național a obligațiilor fiscale; a administrării TVA; activității anti-evaziune și antifraudă. Perpetuarea acestor probleme sistemice reprezintă una din constrângerile principale pentru consolidarea stabilității finanțelor publice.
- Moldova încă nu a reușit să încheie Convenții pentru evitarea dublei impunerii cu unele state cu care țara noastră menține relații economice relativ intense, cum ar fi Franța, Grecia sau Olanda.

■ Politica concurențială

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Una dintre evoluțiile cheie este deblocarea activității Consiliului Concurenței odată cu aprobarea la 12 iulie 2013, imediat înaintea plecării în vacanță a deputaților, a componenței Consiliului. Concomitent, la mijlocul lui 2013 a intrat în vigoare legea cu privire la ajutorul de stat, care stabilește cadrul juridic necesar privind modalitățile de autorizare, monitorizare și raportare a ajutorului de stat acordat beneficiarilor din toate sectoarele economiei naționale, cu excepția sectorului agricol. Conform prevederilor acestei legi, atribuțiile de autorizare, monitorizare și raportare a ajutorului de stat îi revin Consiliului Concurenței.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTRERINSE

- Aprobarea componenței Consiliului Concurenței a permis deblocarea activității acestuia. Astfel, acesta se află în plin proces de reformare și stabilire a cadrului normativ necesar, elaborând inclusiv proiectele necesare de hotărâri pentru efectuarea amendamentelor de rigoare.
- Implementarea adecvată a legii cu privire la ajutorul de stat va permite eficientizarea procesului de autorizare, monitorizare și raportare a ajutorului de stat acordat beneficiarilor din toate sectoarele economiei naționale,

cu excepția sectorului agricol care e reglementat printr-un cadru normativ separat. E de menționat că o precondiție pentru negocierea ZLSAC de către Moldova a fost aprobarea legilor în domeniul concurenței și ajutorului de stat.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Unul dintre impedimentele majore în acest sens este existența unui nivel înalt al corupției practic la toate nivelele, ce a cuprins inclusiv sectoarele economiei naționale, iar depistarea intereselor ascunse, înțelegerilor de cartel și altor tipuri de acțiuni orientate spre urmărirea strictă a beneficiului propriu în detrimentul celorlalți ce paralizează dezvoltarea economiei naționale și asigurarea unui mediu antreprenorial sănătos este un proces foarte anevoios și complicat, inclusiv ținând cont de specificul cultural și dimensiunile mici ale țării.
- Tergiversarea aprobării componenței nominale a Consiliului Concurenței a condus la paralizarea activității acestuia și corespunzător la imposibilitatea acționării prompte în cazul depistării anumitor încălcări din partea agenților economici. Concomitent, pasul lent cu care se desfășoară reforma justiției, care la fel e supusă numeroaselor probleme inclusiv de corupție la nivel judecătoresc, împiedică dezvoltarea și asigurarea unui mediu concurențial și antreprenorial sănătos. Un factor important îl constituie și persistența unui nivel relativ înalt al neîncrederii populației în sistem.

■ Drepturile de proprietate intelectuală și industrială

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

În decursul trimestrului 2, a intrat în vigoare Acordul cu Uniunea Europeană cu privire la protecția indicațiilor geografice (IG) ale produselor agricole și alimentare (semnat la 26 iunie 2012). Acest acord este prevăzut în procesul de instituire a ZLSAC și oferă oportunități pentru promovarea producției autohtone pe piața europeană. Au avut loc discuții între autoritățile naționale și Oficiul European de Brevete (OEB) pe marginea Acordului privind validarea brevetelor europene pe teritoriul Republicii Moldova. În prezent, ambele instituții cooperează în cadrul unui Planul de Acțiuni Comun (2012-2013). A fost consolidată colaborarea pe orizontală în domeniul protecție IG, DO și a STG, dintre AGEPI și o serie de structuri de stat, precum Camera de Comerț și Industrie (CCI), Institutul Național de Justiție și Camera de Comerț și Industrie, Comisia Națională de Heraldică. În acest context, poate fi menționat Protocol suplimentar la Acordul de colaborare în domeniul promovării și protecției juridice a obiectelor de proprietate intelectuală, semnat între AGEPI și CCI. Acesta prevede acțiuni de informare și instruire care vor fi desfășurate pe parcursul anului 2013, în vederea popularizării sistemului național de protecție a indicațiilor geografice (IG), denumirilor de origine (DO) și a specialităților tradiționale garantate (STG). Au fost audiate o serie de rapoarte de monitorizare în domeniul proprietății intelectuale, în cadrul ședinței Comisiei Naționale pentru Proprietatea Intelectuală (CNPI), care indică existența unor probleme sistemice, cauzate în special de practicile de piraterie.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- În vederea implementării Acordului cu UE urmează a fi elaborat un Plan de acțiuni ce va facilita îndeplinirea obligațiilor asumate de către Republica Moldova, inclusiv în vederea avansării protecției IG autohtone.
- Semnarea Acordului cu OEB ar putea avea loc până la finele anului curent, însă pentru implementarea acestuia urmează a fi propus și un plan de acțiuni ce va susține implementarea practică a prevederilor acordului. Odată cu semnarea acestui acord, brevetele comunitare vor fi valabile din punct de vedere juridic și în Republica Moldova. Ca urmare, va fi facilitată interconectarea producătorilor autohtoni cu tehnologiile și invențiile europene, grație excluderii costurilor adiționale pentru recunoașterea brevetelor comunitare de către autoritățile moldovenești.
- Protocolul adițional semnat în luna mai de către AGEPI și CCI prevede promovarea sistemului național de protecție IG, DO și a STG, în rândul agenților economici/producătorilor autohtoni. Urmează a fi desfășurate activități de informare și instruire a agenților economici cu referire la procedurile de înregistrare și documentele necesare, inclusiv a caietelor de sarcini pentru aceste obiecte. De asemenea, se prevede

identificarea în comun cu producătorii a produselor autohtone care pot fi protejate prin intermediul IG, DO și STG, în vederea promovării acestora pe piața internă și cea externă.

- CNPI a sugerat MTIC să formeze un grup de lucru interinstituțional, care va elabora o strategie privind diminuarea ratei pirateriei asupra programelor pentru calculator. Adicional, CNPI a solicitat de la AGEPI să sporească gradul de conștientizare a fenomenului de piraterie de către cetățeni, prin organizarea campaniilor publice și educaționale. Cu toate acestea, solicitările venite din partea CNPI sunt formulate ca recomandări, dat fiind faptul că acesta este un organ cu caracter pur consultativ.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Imposibilitatea înlăturării curențelor în procesul de înregistrare a IG și DO la nivel național identificate de către CNPI, minimizează importanța Acordului cu UE în aceste domenii. Potrivit CNPI, protecția IG și DO la nivel internațional și european întâmpină dificultăți, iar potențialul de promovare a exportului de produse autohtone de calitate rămâne în continuare limitat.
- Deși Acordul se referă în mod principal la validarea brevetelor eliberate de către OEB, lipsește o claritate privind capacitățile AGEPI și mecanismul prin care agenția va asigura implementarea prevederilor. În acest sens, AGEPI urmează să elaboreze un plan de acțiuni care să explice mecanismul prin care se va coordona recunoașterea brevetelor comunitare.
- Acțiunile preconizate pentru promovarea sistemului național de protecție IG, DO și a STG se rezumă deocamdată la seminare, care deși contribuie la informarea agenților economici, are un impact limitat în timp. Prin urmare, ar fi binevenite acțiuni ce ar suplimenta aceste eforturi, prin introducerea unor componente „new media”, pagini web de suport informațional, create pe platforme gratuite, dar și prin crearea unei rețele informale cu participarea producătorilor. Ultimele ar conferi acțiunilor de informare (prin seminare, instruire) un caracter mai durabil. În altă ordine de idei, un număr limitat de instituții au efectuat acțiuni de identificare a potențialelor produse IG în domeniul de competență. Această problemă a fost identificată în urma chestionarului de evaluare a gradului de pregătire al autorităților abilitate în vederea implementării legislației în domeniul IG.
- În pofida armonizării legislației naționale în domeniul dreptului de autor cu directivele europene, autoritățile întâmpină dificultăți în combaterea pirateriei, ce vizează programe de calculator, precum și industria cinematografică. Problemele identificate există de mulți ani și confirmă suspiciunile vizavi de capacitățile reduse ale autorităților de a se alina la directivele europene. În acest sens, în loc de acțiuni coercitive, sunt formulate sugestii, cu titlul de recomandări de către CNPI, care are doar un rol consultativ. Astfel, lipsește o agendă cu termene limită și angajamente clare pentru instituțiile de stat și structurile subordonate.

■ Achiziții publice

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

În perioada de referință a fost înregistrată o evoluție modestă în acest domeniu, atât din cauza constrângerilor instituționale, cât și a blocajului politic. Continuă să fie dezvoltat Sistemul informațional automatizat „Registrul de Stat al Achizițiilor Publice” (SIA RSAP) lansat recent, unde au fost plasate peste 100 de licitații și cereri de oferte de prețuri. Instrumentul oferă posibilitatea înregistrării online a anunțurilor de intenție, înaintarea invitației de participare; aprobarea documentației de licitație și publicarea acestora. O altă evoluție importantă este faptul că începând cu luna aprilie, serviciile teritoriale ale Agenției Achiziții Publice, vor examina și înregistra rezultatele desfășurării procedurilor de achiziție publică de achiziționare a produselor alimentare, produselor petroliere, serviciilor de alimentare și serviciilor sanitar-veterinare, valoarea estimativă a cărora nu depășește 2,5 mln lei fără TVA și lucrărilor valoarea estimativă a cărora nu depășește 400 mii lei fără TVA.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Sistemul informațional automatizat urmează să eficientizeze procesul de achiziții publice prin sporirea transparenței, diminuarea asimetriei informaționale și simplificarea procedurilor de participare la tendere.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Cadrul legal care reglementează procedurile de achiziții publice rămâne imperfect. În esență, acesta acordă prioritate ofertelor cu cel mai mic preț, în detrimentul calității și profilului participanților la concurs. În rezultat, se creează premise pentru fenomenul „tenderelor aranjate” care subminează eficiența utilizării patrimoniului public. Problema respectivă este în special acută în localitățile mai mici, unde procesul achizițiilor publice este cel mai netransparent.
- Capacitățile instituționale ale serviciilor teritoriale ale Agenției Achiziții Publice, în special sub aspectul forței de muncă, sunt limitate, fapt ce împiedică îmbunătățirea procesului de achiziții publice în regiunile țării.

■ Statistica

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Printre evoluțiile cheie în acest domeniu, poate fi menționată organizarea recensământului de probă în condiții similare cu cele ale recensământului planificat pentru 2014 care se va desfășura în perioada 1 – 14 aprilie 2014 conform standardelor internaționale. Recensământul de probă a fost realizat în sectorul Buiucani al mun. Chișinău, cuprinzând cca 1500 de gospodării casnice și în comuna Zaim, raionul Căușeni. Obiectivul principal al acestei acțiuni a fost testarea documentației de recensământ, a sarcinilor de lucru ale personalului temporar de recensământ și a procesului tehnologic de procesare a datelor obținute. Concomitent, la 10 aprilie 2013 a fost semnat Memorandumul de cooperare în domeniul statisticii energetice. Scopul principal al realizării acestui plan este racordarea statisticii energetice a Republicii Moldova la Regulamentele Uniunii Europene și standardele internaționale. La 30 mai 2013, au fost lansate rezultatele finale ale Recensământului general agricol realizat pentru prima dată în Moldova în perioada 15 martie – 15 aprilie 2011. Acesta a fost realizat în corespundere cu standardele metodologice ale Eurostat și recomandările Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO) cu privire la efectuarea unui recensământ agricol în perioada 2006 – 2015, pentru încadrarea în Runda Mondială a Recensămintelor Agricole 2010. Totodată e de menționat că în iunie 2013 a fost adoptată o nouă metodologie privind elaborarea bilanțelor alimentare cu suportul Programului CE/FAO (Program finanțat de Comisia Europeană și implementat de Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură).

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Pentru prima dată pentru Republica Moldova la recensământul din 2014 vor fi colectate informații referitor la clădiri și locuințe, indiferent de tipul și situația ocupării acestora, alte unități de locuit, spații colective de locuit, ceea ce corespunde standardelor internaționale de efectuare a recensământului populației. E de menționat că rezultatele recensământului populației din Moldova din anul 2014 vor constitui o parte componentă a totalurilor recensământului mondial, runda 2010, desfășurat în conformitate cu recomandările și principiile ONU.
- Memorandumul de cooperare în domeniul statisticii energetice va influența benefic dezvoltarea statisticii în domeniul energetic atât în Moldova, cât și în regiune. În principal, este prevăzută implementarea Planului de Acțiuni privind Statistica Energetică (ESAP), cu specificarea responsabilităților părților și rolul lor în realizarea acțiunilor propuse.
- Ampla informație referitoare la sectorul agricol obținută în rezultatul recensământului este importantă pentru elaborarea politicilor de stat în agricultură, monitorizarea și aprecierea programelor de dezvoltare a sectorului agroalimentar al țării, cât și pentru consolidarea sistemului statisticii agricole prin obținerea de noi date și informații despre exploatații agricole, pentru crearea Registrului unităților agricole în scopul realizării de noi cercetări statistice în agricultură.
- Securitatea alimentară este unul dintre cei mai importanți parametri ai asigurării țării, iar pentru caracterizarea nivelului de aprovizionare cu produse alimentare a populației, bilanțele resurselor alimentare permit obținerea datelor care caracterizează formarea și utilizarea resurselor alimentare, consumul produselor alimentare, nivelul de autoaprovizionare a țării cu materie primă agricolă și produse alimentare, precum și

cererea de import a producției. În baza noilor balanțe ale resurselor alimentare sunt definiți indicatorii care caracterizează securitatea alimentară a țării în special, gradul de dependență de import cu produse alimentare și nivelul de autoaprovizionare cu principalele tipuri de produse alimentare.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Una dintre problemele cheie care persistă în domeniul dat este că deocamdată nu există o corelare și armonizare integrală a metodologiei calculării indicatorilor statistici în conformitate cu standardele internaționale. La moment sunt întreprinse eforturi în vederea actualizării metodologiei calculării anumitor indicatori în conformitate cu standardele europene. Totuși, disponibilitatea anumitor indicatori prezenți și utilizați pe larg în practica internațională, care ar permite și comparabilitatea datelor, fie lipsește, fie nu sunt făcute publice, ceea ce face dificilă analiza tendințelor și cercetarea în domeniile corespunzătoare.

■ Controlul financiar și aspectele aferente

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

În trimestrul 2, au fost înregistrate câteva progrese în domeniul fortificării relațiilor internaționale ale Curții de Conturi și îmbunătățirii capitalului uman în cadrul aceste instituții. Curtea de Conturi a Republicii Moldova (CCRM) și Curtea de Conturi a României (CCR) au semnat Planul de acțiuni privind realizarea unor activități comune în contextul implementării Acordului de cooperare între Curtea de Conturi a României și Curtea de Conturi a Republicii Moldova din 28 iunie 2006. Scopul Planului de acțiuni care este preconizat pentru perioada 2013-2014 este dezvoltarea capacității instituționale a celor două instituții supreme de audit, obiectivele fiind axate pe creșterea calității activității de audit și îmbunătățirea performanței personalului implicat în această activitate. Curtea de Conturi continuă implementarea a unui program de instruire pentru angajații instituției, și, în special, pentru personalul de audit. În acest sens, instituția a beneficiat în luna iunie de o misiune de consultanță din partea Oficiului Național de Audit al Suediei. Scopul misiunii experților a fost participarea la sesiunile de instruire internă pentru auditorii debutanți ai Curții de Conturi, de asemenea și examinarea rezultatelor auditului-pilot, efectuat la Ministerul Economiei.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Impactul semnării unui Acord de colaborare cu alte instituții sau a unor programe de instruire poate fi observat abia după un anumit decalaj de timp. Totuși, ne putem aștepta că aceste acțiuni urmează să consolideze capacitățile instituționale ale Curții de Conturi și să asigure un control financiar public de calitate. La rândul său, aceasta va contribui la sporirea încrederii societății în Curtea de Conturi, precum și majorarea ratei de executare a recomandărilor acesteia.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- În pofida numeroaselor misiuni de audit, care depistează în mod sistematic diverse iregularități în gestionarea patrimoniului public și pierderi pentru bugetul de stat, majoritatea recomandărilor Curții de Conturi nu sunt implementate sau sunt implementate doar parțial. Mai mult decât atât, în multiple cazuri, instituțiile de drept nu se autosesizează pe marginea încălcărilor evidențiate în rapoartele Curții. Aceasta în final subminează autoritatea Curții de Conturi, creând hazarduri morale în rândul autorităților publice

■ Politica industrială

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

Una dintre principalele evoluții în acest domeniu a fost aprobarea Strategiei Naționale în domeniul protecției consumatorilor pentru perioada 2013 – 2020. Prevederile de bază ale strategiei au scopul de a scădea riscul apariției produselor periculoase pe piață și a tranzacțiilor cu risc de prejudiciu cu cel puțin 10%, ceea ce ar putea reprezenta beneficii de cel puțin 1,3 miliarde lei pe întreaga perioadă a strategiei. Scopul de bază al strategiei este reducerea

produselor periculoase plasate pe piață și a tranzacțiilor cu risc de prejudiciu, armonizarea obiectivelor în domeniul protecției consumatorilor cu cele aplicate în Uniunea Europeană, precum și soluționarea problemelor identificate în acest domeniu. Concomitent, la 10 iulie 2013 a fost aprobată Hotărârea de Guvern privind crearea PI „Răut”. Se estimează că parcul va găzdui până la 60 de noi companii. E de menționat că parcurile industriale sunt un instrument de promovare a politicii industriale ce oferă investitorilor mai multe facilități.

IMPACTUL ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

- Măsurile de implementare a Strategiei Naționale în domeniul protecției consumatorilor, vor contribui la implementarea bunelor practici de supraveghere a pieței, inclusiv cooperarea cât mai eficientă cu autoritățile vamale, facilitarea procesului de recepționare și examinare a petițiilor de către autorități abilitate în domeniu, eficientizarea raporturilor contractuale, comunicarea între autoritățile publice și consumatori utilizând tehnologiile informaționale, consolidarea capacităților instituționale privind revendicarea drepturilor și de recuperare a prejudiciilor în sistemul judiciar și extrajudiciar. Pentru realizarea obiectivelor propuse a fost elaborat Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei în domeniul protecției consumatorilor pentru anii 2013-2020. Planul este structurat astfel ca acțiunile să fie divizate pentru fiecare obiectiv, iar rezultatul scontat să fie măsurabil.
- Conform studiului de fezabilitate efectuat, crearea Parcului Industrial „Răut” va stimula atragerea investițiilor străine și a tehnologiilor inovatoare, care vor contribui la creșterea economică datorită creării unor noi capacități de producție și va crea circa 1300 de noi locuri de muncă, concomitent va atrage în regiune și noi consumatori și plătitori de taxe. E de menționat că printre facilitățile cheie pe care le oferă investitorilor parcurile industriale sunt: scutirea de la compensarea pierderilor cauzate de excluderea terenurilor din categoria de terenuri cu destinație agricolă, dreptul de a privatiza terenul proprietate publică aferent construcțiilor la prețul normativ al pământului, reducerea până la 30% a plății anuale pentru arenda terenului proprietate publică, optimizarea controalelor de stat prin efectuarea controalelor planificate conform graficului anual aprobat prin hotărâre de Guvern sau a controalelor inopinate, efectuate cu acordul Ministerului Economiei conform legislației în vigoare.
- Urmează a fi creat un Centru de instruire tehnică activă (CITA), situat în orașul Strășeni, în parteneriat cu Universitatea tehnică din Ilmenau și Academia de meserii „Eisenach” din Germania. Centrul dat se preconizează ca va instrui anual peste o mie de muncitori calificați și circa 100 de manageri operaționali pentru companiile industriale rezidente ale Zonei Economice Libere Bălți, inclusiv sub-zona Strășeni, dar și pentru alte companii care vor dori să participe la noul sistem de instruire. La baza creării CITA va fi conceptul de instruire triplă ce presupune participarea statului, a instituției educaționale și a companiilor private în procesul educațional. De menționat că utilajele pentru instruirea practică vor fi oferite de companii și vor fi identice cu cele la care cursanții vor munci ulterior, companiile participând activ și la programul de studii, adaptat la necesitățile concrete ale fiecărei întreprinderi.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Constrângerile climatului de afaceri, nivelul înalt al corupției, tehnologii învechite, barierele netarifare înalte, investițiile deficitare, care se rezumă în final la problema competitivității, toți acești factori împiedică dezvoltarea sectorului industrial. Prin urmare, mediul de afaceri trebuie îmbunătățit prin acțiuni asumate și coordonate din partea ministerelor de resort și altor autorități publice. Accentul principal trebuie să se pună pe facilitarea comerțului transfrontalier, îmbunătățirea administrației fiscale și vamale, eliminarea barierelor birocratice pentru obținerea diverselor licențe, protecția drepturilor de proprietate, asigurarea unei activități adecvate și eficiente în principalele agenții de reglementare și transparența instituțiilor publice.
- Ținând cont de faptul că, în multe cazuri, calitatea lucrărilor de construcții s-a dovedit a fi deficitară, subminând efectele pozitive ale acestor investiții, este necesar să se asigure proceduri de licitație mai competitive și să se intensifice auditul calității lucrărilor respective. De asemenea, trebuie să se consolideze transparența procedurilor de licitație pentru astfel de proiecte, să se asigure un tratament liber și egal pentru fiecare participant și să se creeze un mecanism clar de monitorizare și responsabilitate.

- Carențele în asigurarea unui mediu concurențial echitabil, sistemul judecătoresc deficitar și nivelul redus al încrederii populației în sistemul judiciar, împiedică dezvoltarea și asigurarea unui mediu antreprenorial eficient și dezvoltarea sectorului industrial. Concomitent, creșterea sectorului informal, deficiențele înregistrate privind disponibilitatea personalului calificat, costurile înalte de tranzacție și un nivel înalt al riscului de țară conduc la dificultatea atragerii investițiilor străine în țară și corespunzător la reinnoirea tehnologiilor aplicate în sectorul industrial.

■ Transport

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

A fost aprobat proiectul Codului transporturilor rutiere, ulterior transmis spre examinare Parlamentului RM. Codul reglementează cadrul legal de organizare și efectuare a transporturilor rutiere de mărfuri și persoane, stabilind condiții de siguranță și calitate. Acest Cod ar putea impulsiona activitatea economică în domeniul serviciilor de transport, reieșind din faptul că economia se bazează pe importuri, dar și pe activitatea economică a emigranților moldoveni (sesizabile grație remitențelor). A fost aprobată de către Guvern decizia privind concesionarea activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”, în baza unui proiect de parteneriat public-privat, în conformitate cu HG nr. 438 din 19.06.2012. Acest lucru va permite atragerea unor investiții pentru îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor aeroportuare prestate. Un coridor de transportare maritim-feroviară a mărfurilor dintre Marea Neagră și Marea Baltică a fost dat în exploatare. Serviciile de transportare vor fi efectuate prin intermediul trenului de cursă regulată și face parte din proiectul regional ZUBR (de transportare a containerelor). Acest proiect creează noi interconexiuni dintre Portul Internațional Liber „Giurgiulești” și piețele de desfacere din Belarus, Ucraina și alte țări din regiunile menționate.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Codul transporturilor rutiere va putea fi adoptat în cadrul sesiunii de toamnă a Parlamentului, în condițiile unei situații politice calme și a lipsei unei influențe asupra politicului din partea cercurilor de afaceri din domeniu. Dacă Codul va intra în vigoare, atunci vor funcționa criteriile de siguranță și calitate în domeniul transporturilor rutiere de mărfuri și persoane. De asemenea, în Cod sunt stipulate drepturile și obligațiile autorităților publice responsabile de organizarea transporturilor rutiere, precum și ale persoanelor fizice și juridice care prestează servicii în acest domeniu.
- Concesionarea activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”, în baza unui parteneriat public-privat, creează noi oportunități de dezvoltare pentru întreprindere. De asemenea, aceasta constituie un pas înainte în realizarea prevederilor Acordului privind Spațiul European Comun între UE și R. Moldova (semnat în 2012), în domeniul investițiilor și concurenței.
- Existența coridorului de transportare maritim-feroviară a mărfurilor dintre Marea Neagră și Marea Baltică va amplifica importanța Portul Internațional Liber „Giurgiulești”, ca punct de destinație în regiune pentru transportarea a mărfurilor internaționale. Pe termen mediu și lung, acest proiect poate contribui la dezvoltarea economică a zonei de sud a țării, totodată, asigurând și venituri la bugetul de stat.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Aplicarea în practică a Codului transporturilor rutiere ar putea întâmpina dificultăți, având în vedere costurile care vor fi suportate de către agenții economici din domeniu pentru a corespunde standardelor de siguranță și calitate. Un aspect important ține de eficiența informării consumatorilor cu privire la noile condiții în domeniul transportării rutiere și modalitatea de reclamare pentru încălcarea acestora. Rolul principal va reveni autorităților publice responsabile de implementarea Codului.
- Participarea eficientă a Moldovei la proiectul regional ZUBR depinde de capacitățile de infrastructură ale țării. Prin urmare, trebuie asigurate proiecte investiționale durabile ce vor permite menținerea în stare funcțională a tronsonului de cale ferată pe traseul Cahul-Giurgiulești.

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

- În perioada monitorizată au fost lansate spre consultări publice câteva documente strategice: Proiect de hotărâre a Guvernului cu privire la Strategia de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova pînă în anul 2020; Proiect de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Planului Național de Acțiuni privind Energia Regenerabilă pentru anii 2013-2020. Ministerul Economiei a inițiat negocierile asupra proiectului Protocolului cu privire la introducerea modificărilor în Acordul cu privire la coordonarea relațiilor dintre statele CSI în domeniul electroenergetic din 14 februarie 1992;
- ANRE a lansat Proiectul de modificare și de completare a Metodologiei determinării, aprobării și aplicării tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice, care nu prevede introducerea în tarife a unor costuri suplimentare pentru acoperirea pierderilor neargumentate de energie;
- Începînd cu luna iunie 2013 Inspectoratul Energetic de Stat va măsura calitatea energiei electrice utilizînd utilaj performant care permite efectuarea acestor monitorizări;
- Atît România, cît și Republica Moldova au lansat deja procedurile de licitație pentru efectuarea lucrărilor de construcție a gazoductului Iași-Ungheni;
- În perioada de raportare acțiunile s-au axat și la discuții pe lîngă posibilități de finanțare din partea structurilor internaționale. De exemplu, de un interes special pentru Republica Moldova ar putea fi Programul de Promovare a Surselor Regenerabile de Energie în țările cu venituri mici Fondului Strategic pentru Climă;
- Ca exemplu a bunelor practici în perioada monitorizată poate fi cazul Companiei Sudzucker Moldova, care a anunțat ca va da în exploatare fabrica de producere a biogazului din borhot de sfeclă de zahăr, care va permite utilizarea la maxim a deșeurilor rezultate în urma procesului de extragere a zahărului din sfeclă, care vor fi transformate în "energie verde" și îngrășăminte organice.

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- În tarif pentru consumatorul final va fi inclus doar costul consumului tehnologic și a pierderilor tehnice reglementate de energie nemijlocit legate de procesul tehnologic de transportare a energiei electrice prin rețelele electrice de transport. Pînă în prezent, energia electrică pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în rețelele electrice de transport se achiziționa de furnizorii de energie electrică, iar costurile aferente se includeau în tariful de furnizare a energiei electrice;
- În rezultatul funcționării instalații de biogaz la Fabrica Sudzucker AG, vor fi produse deșeuri secundare – un substrat care constituie un fertilizator organic de o eficiență înaltă;
- Elaborarea unui studiu de fezabilitate a gazoductului Iași-Ungheni, cu sprijinul Programului Operațional Comun Republica Moldova-Ucraina-România, va indica modalitatea optimă de interconectare a celor două sisteme energetice;
- Finanțarea proiectelor de îmbunătățire a eficienței energetice în sectorul rezidențial poate avea un impact asupra dezvoltării culturii de consum de energie.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Document important strategic care prevede reducerea, către anul 2020, a emisiilor de gaze cu efect de seră direct provenite din sectorul energetic cu 25% nu conține un mecanism clar de atingerea scopurilor principale. Probleme majore ce țin de dezvoltarea sectorului industrial, transporturilor și energetic nu au soluția strategică pînă 2020;
- ANRE a prezentat o Analiza Preliminară a Impactului de Reglementare privind modificarea Regulamentului pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale, scopul principal căruia este implementarea prevederilor Legii cu privire la gaze naturale și crearea premiselor pentru asigurarea concurenței pe piața gazelor naturale, însă pînă cînd există monopoliile Gazpromului pe piața RM asigurarea concurenței pe piața autohtonă nu este posibilă în domeniul gazelor naturale.

■ Societatea Informațională

EVOLUȚII TRIMESTRIALE MAJORE

În trimestrul 2, a fost desfășurat evenimentul "Moldova ICT Summit 2013", cu participarea reprezentanților instituțiilor de stat, partenerilor externi (precum UE, SUA) și a comunității de afaceri. În cadrul evenimentului, a fost evidențiată importanța lansării Strategiei „Moldova Digitală 2020”, cu scopul consolidării proiectele de prestare a serviciilor electronice publice (precum E-CNAM, E-CNAS, E-Licențiere etc.). De asemenea, în această perioadă a fost aprobat planul de acțiuni privind implementarea Serviciului Guvernamental de Plăți Electronice (MPay).

IMPACTUL ACȚIUNILOR INTREPRINSE

- Strategia "Moldova Digitală 2020" reprezintă un document ce prevede direcțiile principale ale dezvoltării societății informaționale pentru următorii 8 ani. Aceasta constă din trei elemente principale: (i) extinderea accesului și conectivității, prin optimizarea infrastructurii TIC; (ii) asigurarea unui conținut digital și a serviciilor publice electronice accesibile; (iii) fortificarea capacităților de utilizare TIC, prin folosirea mai activă a beneficiilor oferite de serviciile informaționale. În contextul implementării Strategiei, toate localitățile țării urmează să obțină acces la rețeaua fixă de bandă largă.
- Planul de acțiuni privind implementarea Serviciului Guvernamental de Plăți Electronice (MPay) va contribui la atingerea obiectivelor privind transpunerea în practică a achitărilor serviciilor publice pe cale electronică. Astfel, plățile vor putea fi efectuate mai rapid de către cetățeni. Aceasta va permite diminuarea ratei reținerii la achitare. Introducerea plăților electronice va conduce la creșterea transparenței. De asemenea, aceasta mai vizează combaterea corupției și reducerea birocrăției.

PRINCIPALELE PROBLEME DEPISTATE

- Deși, Moldova se poziționează printre primele 20 de țări ale lumii după viteza medie de acces la internet (Net Index), iar la rețelele tehnologiei 3G au acces circa 98% din localitățile țării, sectorul este în continuare monopolizat de către compania de stat "Moldtelecom". Astfel, din cauza monopolului asupra infrastructurii de acces, deținut de "Moldtelecom", concurența pe piața telecomunicațiilor este limitată. Aceasta intră în contradicție cu procesul liberalizare a sectorului TIC, inițiat de către autorități în 2004.
- Procesul de trecere la plățile electronice este urgentat de către Guvern. Regimul de urgență invocat de autorități denotă faptul că procesul este lent. Totodată, aceasta indică asupra faptului că persistă riscul neîncadrării în termenele de realizare a obiectivelor. Prin urmare, autoritățile încearcă să evite întârzierea procesului de integrare a tuturor structurilor de stat, inclusiv a întreprinderilor de stat, la plățile electronice (MPay). Obiectiv planificat spre îndeplinire până la finele anului 2013.

■ Sănătatea publică

Evoluții trimestriale majore

Printre evoluțiile cheie în domeniul dat poate fi menționată elaborarea Strategiei naționale de sănătate publică pentru anii 2014 – 2020. Proiectul urmează a fi aprobat de către cabinetul de miniștri, după care va ajunge în Parlamentul Republicii Moldova pentru a fi adoptat. Strategia națională de sănătate publică este compusă din 8 capitole, în care este descrisă situația actuală a sistemului de sănătate, sunt definite problemele pe domenii prioritare de intervenție, scopul și obiectivele, măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor, inclusiv etapele de implementare. Concomitent, a fost inaugurat noul Consiliu specializat Ftiziopneomologic și Infecții pentru determinarea dizabilității și capacitații de muncă. Un dialog politic pe marginea programului e-sănătate a avut loc la 30 mai 2013 cu participarea a peste 100 reprezentanți cheie ai actorilor naționali, ceea ce a contribuit la avansarea în îmbunătățirea proiectului Strategiei Naționale de e-sănătate, constituind și etapa finală în procesul de definitivare al acesteia. A fost elaborat proiectul de lege privind organizarea și funcționarea Colegiului Medicilor din Moldova. Proiectul a fost elaborat de un grup de deputați, însă a stârnit o vastă discuție și dezaprobare din partea reprezentanților societății civile din domeniu. Conform proiectului actual Colegiul se propune să fie o organizație profesională a corpului medical, care va monitoriza

exercitarea profesiei de medic. Astfel, medicii vor fi obligați să devină membri ai acestui Colegiu, în caz contrar ei nu vor avea posibilitatea de a profesa. Concomitent, se propune de a investi Colegiul cu dreptul de a aplica sancțiuni disciplinare membrilor în cazul în care aceștia nu respectă legislația ce reglementează profesia medicală, regulile de bună practică profesională, Codul cadru de etică profesională. Proiectul urmează a fi examinat de Parlament.

Impactul scontat

- Definitivarea și aprobarea Strategiei Naționale propuse va contribui la ameliorarea sectorului dat, eficientizarea și consolidarea sistemelor de supraveghere a sănătății populației. Elaborarea unui plan de acțiuni detaliat privind implementarea strategiei date, cu delimitarea clară a responsabilităților și termenelor necesare de implementare a activităților propuse, inclusiv asigurarea unui mecanism eficient de monitorizare a implementării corecte și oportune a acțiunilor corespunzătoare va conduce la obținerea rezultatelor scontate, și anume identificarea la timp a problemelor de sănătate, iar sistemul medical va primi în timp util informații relevante, veridice pentru a lua decizii și a întreprinde acțiuni în domeniul sănătății publice. Concomitent, va contribui la fortificarea sistemului național de prevenire, pregătire și răspuns în situații de urgențe în sănătatea publică; asigurarea protecției sănătății prin eficientizarea controlului factorilor de risc comportamentali și de mediu; îmbunătățirea mecanismelor de colaborare intersectorială cu definirea clară a responsabilităților.
- Inaugurarea consiliilor specializate de determinare a dizabilității și capacității de muncă vor contribui la facilitarea procesului de determinare a gradului de dizabilitate și capacitatea de muncă pentru persoanele afectate de diverse maladii și afecțiuni pentru un timp determinat sau nederminat. Promovarea acestor reforme este și un angajament al țării noastre asumat prin ratificarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități.
- În cadrul dialogului politic organizat, au fost identificate soluții electronice fezabile pe termen scurt și lung pentru a spori accesul la serviciile medicale, creșterea eficienței și calității serviciilor de sănătate. Împreună, părțile interesate și experții internaționali au elaborat o serie de recomandări care vor servi drept bază pentru definitivarea strategiei de e-sănătate și pentru acțiunile politice suplimentare și investiții necesare în acest domeniu.
- Organizarea atelierului de lucru și dialogului politic privind salarizarea în funcție de performanță, cunoscut sub numele de P4P (plata pentru performanță), a oferit factorilor de decizie naționale o imagine de ansamblu a stării actuale de dezvoltare a mecanismelor de P4P în asistența medicală primară, efectuarea unui schimb de cele mai bune practici ale sistemelor de sănătate europene concentrându-se pe lecțiile și perspective care sunt relevante pentru Moldova. Experți din Marea Britanie, Spania și Estonia au împărtășit experiențele acestor țări în stimulente financiare de performanță și indicatori de performanță pentru sănătate și motivație în asistența medicală primară. Concluziile dialogului politic și recomandările vor servi drept bază pentru acțiunile politice suplimentare la nivel de țară.
- La 10 iulie 2013 a fost aprobată inițierea negocierilor asupra a două Acorduri privind colaborarea în domeniul sănătății și științelor medicale cu Ministerul Afacerilor Sociale și Sănătății din Republica Finlanda și cu Ministerul Sănătății din Republica Lituania. Semnarea acestor acorduri va contribui la dezvoltarea relațiilor de colaborare în domeniile date și efectuarea unui schimb de experiență cu cele două țări.

Principalele probleme depistate

- Indicatorii de sănătate a populației din Republica Moldova continuă să se înrăutățească, speranța de viață la naștere (69,13 ani) fiind una dintre cele mai mici în Regiunea Europeană, iar indicii de mortalitate rămâne în continuare unul înalt, Moldova clasându-se printre țările cu cea mai înaltă mortalitate.
- În ultima perioadă a crescut exodul cadrelor medicale, fapt care creează mari dificultăți în organizarea și efectuarea măsurilor profilactice și antiepidemice în teritoriu. Fondul antiepidemic republican nu acoperă necesitățile în cazurile de situații excepționale și agravări epidemiologice.
- Instituțiile de sănătate publică sunt dotate insuficient cu utilaj medical. Starea sanitaro-igienică și sanitaro-tehnică a unor instituții medicale este nesatisfăcătoare, condițiile de muncă improprie, ceea ce conduce la boli profesionale și la un nivel înalt al maladiilor cu pierdere temporară a capacității de muncă inclusiv în cazul personalului medical.
- Este insuficientă implicarea medicinei primare și altor instituții medicale în activitățile de promovare a sănătății. Activitățile realizate de către Centrele de Sănătate și Centrele Medicilor de Familie la momentul actual poartă un caracter sporadic și inconsistent, ceea ce nu dă rezultate de impact.